

Parallella fackspråk

Studentperspektiv på språk i högre utbildning

Parallella fackspråk

Studentperspektiv på språk i högre utbildning

Författare: Hans Malmström, Susanna Karlsson och Marcus Warnby

Rapporter från Språkrådet 23

© Institutet för språk och folkminnen 2025

Språkrådet
Institutet för språk och folkminnen
Box 20057
104 60 Stockholm
www.isof.se

ISBN: 978-91-89767-34-8

Permanentlänk: [urn:nbn:se:sprakochfolkminnen:diva-2968](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:se:sprakochfolkminnen:diva-2968)

Omslagsbild och grafiskt form: Tone Gellerstedt, Isof
Sättning: Sandra Dahlberg, Taberg Media Group

Parallella fackspråk

Studentperspektiv på språk i högre utbildning

Hans Malmström

Susanna Karlsson

Marcus Warnby

Innehåll

Förord	3
Termlista	4
Parallella fackspråk: Studentperspektiv på språk i högre utbildning.....	6
Svenska, engelska och parallellspråkighet inom svensk högre utbildning.....	6
Språklagen och lärosätenas ansvar för svenska och svenskt fackspråk ...	8
Språkpolicyer på svenska högskolor och universitet	9
Så här tog vi fram vår data.....	11
Studenter föredrar och värnar om svenska.....	12
<i>Studenter vill studera på svenska</i>	<i>12</i>
<i>Svenskt fackspråk är viktigt för både studier och arbete</i>	<i>16</i>
<i>Studenter värderar svenskt fackspråk högre än deras lärare gör</i>	<i>19</i>
Mot en fungerande parallellspråkighet och svensk terminologi i praktiken	21
Slutord	24
Litteratur	25
Språkpolicyer	27
Bilaga 1. Utförlig beskrivning av metod och materialinsamling	
Bilaga 2. Urvalsbeskrivning: Kön, ålder, språkbakgrund, utbildningsnivå och ämnesområde	
Bilaga 3. Föredraget språk i undervisningssituationer: Kön, ålder, språk- bakgrund, utbildningsnivå och ämnesområde	
Bilaga 4. Fackspråkets relevans för utbildning, studier, yrke och bland lärare: Kön, ålder, språkbakgrund, utbildningsnivå och ämnesområde	

Förord

Språkval inom universitet och högskolor rör sig nästan alltid om relationen mellan svenska och engelska. Att svenska ska vara huvudspråk i Sverige slås fast i språklagens fjärde paragraf. Det medför att exempelvis beslut och kursplaner måste finnas på svenska, men skrivningen gäller inte forskning och undervisning. Språklagen lägger också ett särskilt ansvar på myndigheter – som universitet och högskolor – att säkerställa att svensk terminologi ”finns tillgänglig, används och utvecklas”.

Samtidigt finns det såväl studenter som lärare vid svenska universitet och högskolor som inte behärskar svenska på den nivå som krävs för högre utbildning. Det är en av anledningarna till att högskolor och universitet i praktiken satsar mer och mer på engelska, på både grundnivå och avancerad nivå, i enskilda kurser och i program – och inom alla slags ämnen. I den här undersökningen får vi höra ett ofta förbiset perspektiv: studenternas.

Rapporten synliggör ett lika tydligt som viktigt glapp mellan vad studenter vill ha och vad de får i fråga om språk i högre utbildning. En överväldigande majoritet av studenterna föredrar svenska, oavsett om det handlar om föreläsningar, seminarier, kurslitteratur, grupparbeten, handledning eller tentor. Preferensen är stabil bland studenterna och går över hela linjen, oavsett ämnesområde, kön, ålder, förstaspråk och utbildningsnivå. Studenterna menar också att svenskt fackspråk har en viktig roll att spela, inte bara under studietiden utan också som förberedelse för arbetslivet. Rapporten visar även att studenterna upplever att lärarna inte lägger samma vikt vid svenskt fackspråk som studenterna gör.

Dessa resultat väcker frågor om hur universitetens språkpolitik manifesteras i praktiken. Studenternas tydliga ställningstagande för svenskt fackspråk ger underlag till en fortsatt diskussion om hur parallella fackspråk – både svenska och engelska – kan ges goda förutsättningar att utvecklas sida vid sida på svenska universitet och högskolor i framtiden.

Lena Lind Palicki

avdelningschef för Språkrådet
Institutet för språk och folkminnen

I rapporten används återkommande en del termer som definieras här.

TERMLISTA

Term	Definition	Källa
akademisk	som har att göra med högre undervisning och forskning	Svensk ordbok (2021)
det allmänna synonym: det offentliga	statliga, regionala och kommunala myndigheter samt andra som bedriver offentlig verksamhet	Språklagen i praktiken (2023)
fackspråk	språkform som används för kommunikation inom ett särskilt ämnesområde	Isofs termlista (2025)
förstaspråk synonym: L1	språk som en person lär sig först i livet	Isofs termlista (2025)
högskoleutbildning på avancerad nivå	högskoleutbildning på en fördjupad nivå som bygger på högskoleutbildning på grundnivå, se även <i>högskoleutbildning på grundnivå</i>	Universitets- och högskolerådet: Svensk-engelsk ordbok (2024)
högskoleutbildning på grundnivå	högskoleutbildning på en grundläggande nivå som väsentligen bygger på kunskap från gymnasieskola, se även <i>högskoleutbildning på avancerad nivå</i>	Universitets- och högskolerådet: Svensk-engelsk ordbok (2024)
högre utbildning synonym: högskoleutbildning	utbildning på eftergymnasial nivå som regleras i högskolelagen och högskoleförordningen och som vilar på vetenskaplig eller konstnärlig grund samt på beprövad erfarenhet	Universitets- och högskolerådet: Svensk-engelsk ordbok (2024)
högskola	lärosäte med begränsat eller inget tillstånd att utfärda examen på forskarnivå, se även <i>lärosäte</i> och <i>universitet</i>	Universitets- och högskolerådet: Svensk-engelsk ordbok (2024)
lärosäte	inrättning för högskoleutbildning, se även <i>högskola</i> och <i>universitet</i>	Universitets- och högskolerådet: Svensk-engelsk ordbok (2024)
parallellspråkighet	samtidig användning av flera språk i ett visst sammanhang	Gregersen m.fl. (2014, s. 267)
språkpolicy	riktlinjer för språkförhållanden	Språkvårdsgruppen: Språkvårdsbegrepp (2009), se <i>språkpolitik</i>
språkpolitik	verksamhet som bedrivs inom ramen för offentliga institutioner som rör språkförhållanden	Språkvårdsgruppen: Språkvårdsbegrepp (2009)
term	benämning för ett begrepp som tillhör ett fackområde	Isofs termlista (2025)
terminologi	uppsättning benämningar som hör till ett fackområde	Isofs termlista (2025)

TERMLISTA forts.

Term	Definition	Källa
undervisning	förmedling av kunskaper i organiserad form och på systematiskt sätt	Universitets- och högskolerådet: Svensk-engelsk ordbok (2024)
utbildning	verksamhet som praktisk och teoretisk undervisning ges inom och som leder till kunskaper och färdigheter inom ett visst område eller för ett visst yrke	Universitets- och högskolerådet: Svensk-engelsk ordbok (2024)
universitet	lärosäte med generellt tillstånd att utfärda examen på forskarnivå, se även <i>högskola</i> och <i>lärosäte</i>	Universitets- och högskolerådet: Svensk-engelsk ordbok (2024)
ämnnesområde	avgränsat område som är föremål för studier, forskning eller kopplas till viss profession anm. i samband med språklagen används <i>fackområde</i> för detta begrepp	Baserat på Svensk ordbok (2021), se ämne

Parallella fackspråk: Studentperspektiv på språk i högre utbildning

Den här rapporten fokuserar på studenters attityder till det svenska språkets och det svenska fackspråkets roller i högre utbildning. Studenter har ett direkt behov av svensk terminologi och svenskt fackspråk. En tydlig och fungerande terminologi är en central del av att tillägna sig ett kunskapsområde; den gör det möjligt att delta i ett specialiserat samtal, förstå och använda begrepp på rätt sätt samt ta till sig, sortera och strukturera ny kunskap. Svenska högskolor och universitet utbildar studenter som efter avslutade studier ska kunna gå ut på både en svensk och en internationell arbetsmarknad. Därför behöver de behärska svensk terminologi och svenskt fackspråk såväl som motsvarande kunskaper och färdigheter på andra relevanta språk.

Svenska, engelska och parallellspråkighet inom svensk högre utbildning

Under de senaste åren har diskussionen om språk och språkval inom svensk högre utbildning framför allt kommit att handla om engelskans ställning, och svenskans. Forskning har uppmärksammat att användningen av engelska, både som undervisningsspråk och vetenskapsspråk, har ökat över tid

(särskilt inom vissa ämnesområden) och att trenden inte visar några tecken på att mattas av (Malmström & Pecorari, 2022, 2024; Salö, 2010; Salö & Josephson, 2014). Debatten om svenskans ställning – som nästan uteslutande diskuteras i relation till engelska – har ofta präglats av negativa tongångar och oro för svenskans tillbakagång till förmån för engelska, trots att svenska fortsätter att spela en avgörande roll i många akademiska sammanhang (Gregersen m.fl., 2014; Holmes & Salö, 2025; Karlsson & Karlsson, 2020; Malmström & Pecorari, 2022; Melander & Thelander, 2006; Norén, 2006ab;).

Debatten har sin utgångspunkt i den ökande internationaliseringen av högre utbildning. Svenska lärosäten är ålagda att verka på en internationell utbildnings- och kunskapsmarknad, vilket för med sig ett behov av att bedriva åtminstone delar av verksamheten på andra språk än svenska. Ett avgörande steg i internationaliseringen av högre utbildning var Bolognaprocessen, som påbörjades 1999 (Prop. 2004/05:162 s. 36–40). Där ställdes det upp mål för ökad studentmobilitet: fler svenska studenter skulle studera eller göra praktik utomlands, och fler studenter från andra länder skulle förlägga hela eller delar av sin utbildning till Sverige. En sådan omställning ställer krav på att lärosätena ger utbildning på andra språk än svenska (Söderlundh,

2010). Denna internationaliseringsprocess har lett till att andelen utbildningar, såväl kurser som program, som ges på engelska har ökat (Malmström & Pecorari, 2022, 2024; Salö & Josephson, 2014). För att skapa beredskap för den nya språksituation som ofrånkomligen skulle komma att uppstå vid svenska högskolor och universitet uppmanade 2008 dåvarande Högscoleverket lärosätena att inleda ett språkpolitiskt arbete och utarbeta lokala språkpolicyer (Holmes, 2022; Karlsson, 2017; Salö, 2010, 2015).

I uppdraget om ökad internationalisering ingår också en ökad internationell publicering av forskningsresultat för att tillgängliggöra den forskning som bedrivs i Sverige för forskare utanför landets gränser. Även om ”internationell” kan betyda publicering på snart sagt vilket språk som helst (inklusive svenska, inom vissa ämnesområden), har internationell publicering i praktiken kommit att likställas med publicering på engelska. Inte minst blir detta tydligt i högskolornas språkpolicyer och i bedömning av akademisk meritering vid befordran (Holmes, 2022; Karlsson, 2017; Salö, 2010, 2015).

Spänningsfältet mellan svenska och engelska inom högre utbildning beskrivs ofta i nordisk språkpolitik med hänvisning till begreppet *parallellspråkighet*. En samexistens mellan svenska och engelska utgår ifrån idén om en ”klok” och medveten användning av två eller flera språk inom ett ämnesområde (Gregersen m.fl., 2014; Holmen, 2017). Parallellspråkighet har länge präglat svensk högre utbildning, men på olika sätt och i olika grad. Den språkpolitiska litteraturen medger att parallellspråkighet i princip kan omfatta vilka språk som helst, men när det gäller högre utbildning och forskning handlar parallellspråkighet nästan uteslutande om relationen mellan svenska och engelska. I praktiken beskrivs språksituationen i högre utbildning också ofta som ett val mellan svenska och engelska. En sådan förenkling riskerar emellertid att dölja andra språk och därmed också de flerspråkiga resurser som studenter och personal faktiskt har (Holmes, 2022).

I propositionen *Bästa språket – en samlad svensk språkpolitik* (Prop. 2005/06:2), som är en del av förarbetet till den svenska språkpolitiken och i förlängningen till språklagen (SFS 2009:600), diskuteras språkval i högre utbildning under en egen rubrik, ”Svenska och engelska i den högre utbildningen”. Där ställs svenska och engelska bredvid

varandra som likvärdiga parter, och utredarna skriver fram den parallella samexistensen som ett eftersträvarsvärt ideal:

I princip samtliga remissinstanser menar att det är positivt att den *parallella* användningen av *svenska och engelska* inom högre utbildning utvecklas.

Vi anser i likhet med språkkommittén att *svenska och engelska* bör ses som två språk som kompletterar varandra. Samtliga studenter bör därför ha möjlighet att utveckla goda och relevanta färdigheter i både *svenska och engelska*. (Prop. 2005/06:2, vår kursiv)

Några år senare publicerade Nordiska ministerrådet en deklaration om nordisk språkpolitik där det bland annat framhålls att:

en konsekvent politik för *parallellspråkighet* innebär att såväl Nordens samhällsbärande språk som engelska bör kunna användas som vetenskapliga språk [...] att undervisningen i vetenskapligt fackspråk, särskilt i skrift, bör ges både i *engelska och i Nordens samhällsbärande språk* [...] att universitet, högskolor och andra vetenskapliga institutioner kan utveckla långsiktiga strategier för språkval, *parallellspråkighet*, språkutbildning och översättningsstöd inom sina verksamhetsområden. (Nordiska ministerrådet, 2007, vår kursiv)

Nordiska ministerrådets senaste deklaration på området (Nordiska ministerrådet, 2024) betonar inte parallellspråkighet på samma tydliga sätt (och engelska nämns endast i förbifarten), men det ska inte tolkas som att rådet tar avstånd ifrån principen om parallell användning av olika språk. I stället väljer man att tydligare betona den viktiga roll som de samhällsbärande nordiska språken ska ha, också inom högre utbildning och forskning:

Målet för denna deklaration är att lägga grunden för en övergripande, samlad, långsiktig och effektiv språkpolitik, där [...] Nordens samhällsbärande språk är och förblir starka och levande [...] de samhällsbärande språken *förblir samhällsbärande* och kan fortsätta att användas som *vetenskapliga språk* [...] *lever vidare och utvecklas* i en tid präglad av digitalisering inklusive artificiell intelligens, *internationalisering* och migration. (Nordiska ministerrådet, 2024, vår kursiv)

Den mer kortfattade deklarationen till trots är rådets position tydlig: nordisk parallellspråkighet står i förgrunden, och svenska, som ett av de samhällsbärande nordiska språken, ska vara just samhällsbärande, leva vidare och utvecklas, och ska också fortsättningsvis användas som vetenskapligt språk. Kort sagt: svenskans ställning ska säkerställas inom samtliga domäner. Det är anmärkningsvärt att just de nordiska språkens roll som samhällsbärande inom vetenskapen nämns explicit; ingen annan domän pekas ut på samma sätt. De samhällsbärande nordiska språkens särskilda skyddsvärde inom vetenskapen beror troligtvis på det ökande inflytandet från engelska (se hänvisning till ”internationalisering” i citatet ovan).

Ur ett studentperspektiv framstår parallellspråkighet i praktiken sällan som en balanserad användning av två språk. Studenter kommer till högre utbildning med olika språkliga resurser och förväntningar och ofta utan att ha förberetts för det parallellspråkiga ideal som i många fall präglar undervisningen inom universitet och högskolor (Warnby, 2024a). Samtidigt visar tidigare forskning att studenter i stor utsträckning stödjer parallellspråkighet som princip, men att deras erfarenheter varierar kraftigt beroende på ämnesområde, undervisningsform och språkpolicy (Bolton & Kuteeva, 2012). Dessutom väljer studenter ibland bort kurslitteratur på engelska, trots att den är obligatorisk (Malmström m. fl., 2025). Det beror oftast på tidsbrist eller språkliga svårigheter. Detta pekar på behovet av ett mer nyanserat, inkluderande och pedagogiskt förankrat sätt att arbeta med parallellspråkighet, vilket inte nödvändigtvis behöver begränsas till relationen mellan just svenska och engelska, utan öppnar för ett bredare flerspråkighetsperspektiv.

Språklagen och lärosätenas ansvar för svenska och svenskt fackspråk

Den senaste deklarationen från Nordiska ministerrådet (2024) påminner i flera avseenden om språklagen (SFS 2009:600). Språklagen använder inte heller begreppet parallellspråkighet, och explicita referenser till andra språk än svenska, de nationella minoritetsspråken och svenskt teckenspråk, före-

6 § *Det allmänna har ett särskilt ansvar för att svenskan används och utvecklas.*

12 § *Myndigheter har ett särskilt ansvar för att svensk terminologi inom deras olika fackområden finns tillgänglig, används och utvecklas.*

kommer inte. Däremot innehåller lagen bestämmelser om det allmännas ansvar för att utveckla, använda och bevara det svenska fackspråket, särskilt i § 6 och § 12.

6 § Det allmänna har ett särskilt ansvar för att svenskan används och utvecklas.

12 § Myndigheter har ett särskilt ansvar för att svensk terminologi inom deras olika fackområden finns tillgänglig, används och utvecklas.

När språklagen trädde i kraft skrev Språkrådet en uttolkning till lagen för att göra det lättare att förstå hur den ska fungera. I kommentaren till språklagens § 6 framhåller Språkrådet dels att lagen ska ses som en garanti för svenskans bevarande inom högre utbildning och forskning, dels att parallellspråkighet är ett medel för att uppnå lagens syfte i det här avseendet. De betonar också att lärosätena, som företrädare för det allmänna, har ett ansvar i detta:

I dag används *engelska* i stor utsträckning inom högre utbildning och forskning. Det är det allmännas ansvar att se till att *svenskan* inte helt försvinner från dessa områden utan att *svenskan* också i fortsättningen används parallellt med *engelskan*. (Språkrådets uttolkning av språklagen, 2010, vår kursiv)

Språkrådets formulering antyder en snäv tolkning av parallellspråkighet, där svenskans roll förstås

nästan uteslutande i relation till engelska. Andra språkliga resurser nämns inte, trots att de i praktiken ofta används av studenter och personal och därmed utgör en del av det flerspråkiga landskapet inom högre utbildning. Att svenskan ska ha en framskjuten roll är viktigt men det kan också finnas skäl att uppmärksamma hur svenska används i relation till andra relevanta språk i högre utbildning.

Språklagens § 12 ger det offentliga, och därmed också lärosätena, ett särskilt ansvar för det svenska fackspråket. Om detta ansvar säger Språkrådet:

För att svenska ska kunna användas inom alla fackområden, måste det finnas en svensk terminologi och ett ständigt pågående arbete med att uppdatera denna. Viktigt är också att kunskap om den utarbetade terminologin sprids, så att den kommer till användning. Myndigheterna har ett särskilt ansvar för terminologiarbetet inom sina respektive fackområden. (Språkrådets uttolkning av språklagen, 2010)

Kärnan i det allmännas uppdrag vad gäller det svenska språkets roll och position är alltså *bevarandet, användningen och utvecklingen av det svenska fackspråket, i synnerhet svensk terminologi*. Att lärosätena har en nyckelroll när det gäller fackspråket och terminologin torde alltså stå klart. Utöver den myndighetsnära terminologin som vårdas av Universitets- och högskolerådet ingår det som en självklar del i lärosätenas forskningsuppdrag att följa och utveckla de olika ämnesområdenas terminologi genom att vara en del av och driva olika områdens utveckling. Genom utbildningsuppdraget ligger det sedan på lärosätena att genom den utbildning som bedrivs i ämnena också förmedla och lära ut svenskt fackspråk.

Vilken funktion inom lärosätena – lärare, forskare, ledning, språkkommittéer eller dylikt – som bär det här särskilda fackspråksansvaret framgår emellertid inte, varken i lagtexten eller i Språkrådets kommentar. Analyser av lärosätenas språkpolicyer har bekräftat att ansvarsfrågan till stora delar är olöst (Björkman, 2014; Karlsson, 2017; Salö & Josephson, 2014). Även om kartläggningarna visar att språkpolicyerna har ambitioner om parallell användning av svenska och engelska och i regel betonar engelskans nödvändighet, är det ovanligt att just frågan om användning och utveckling av svensk terminologi och svenskt fackspråk får särskilt mycket utrymme. Som Björkman (2014) påpekar föreskriver de

flesta policyer att det finns ett ansvar, men ytterst få ger någon vägledning i hur arbetet ska gå till.

Språkpolicyer på svenska högskolor och universitet

Som en del av den här studien tillfrågades 35 högskolor och universitet om de har en gällande språkpolicy. Av dessa svarade 25 att de har en språkpolicy eller motsvarande som har fastställts av rektor. Vi har undersökt innehållet i dessa dokument, och nästan alla berör terminologi eller fackspråk på något vis. Flera citerar språklagens § 12 nästan ordagrant som en del av en inledning där förutsättningarna för högskolornas språkpolicyer läggs fram. Fackspråkligt anknuten terminologi på svenska och ett utvecklat och använt svenskt fackspråk kopplas nära till parallellspråkighet. Utdragen ur Umeå universitets och Malmö universitets språkpolicyer visar hur det kan se ut.

Ett av målen med den svenska språkpolitiken är att ”svenska ska vara ett komplett och samhällsbärande språk” och svenska myndigheter har ett särskilt ansvar för att svensk terminologi inom deras olika fackområden finns tillgänglig, används och utvecklas. Grunden läggs under utbildningen, då studenter ska ges möjlighet att utveckla sin kommunikation på svenska i tal och skrift. Inom forskningen kan det innebära att svenskspråkiga forskare bidrar till utveckling och användning av svensk fackterminologi. Att använda svenska i vetenskapliga sammanhang ökar också tillgängligheten vid kommunikation och samverkan med det omgivande samhället. (Umeå universitet, 2019)

Med parallellspråkighet menas att lärare och studenter besitter goda språkkunskaper i både svenska och engelska som möjliggör god kommunikation. Målet med parallellspråkighet är att förena ett medvetet arbete att stärka de internationella inslagen i utbildningen med att utveckla svensk terminologi och svenskspråkiga tal- och textmönster inom respektive område. (Malmö universitet, 2022)

Att högskolorna och universiteten uppfattar sig ha ett uppdrag att utveckla svensk terminologi och svenskt fackspråk är tydligt. Men de gånger ett sådant ansvar nämns i språkpolicyerna är det där emot sällan tydligt hur det är fördelat mellan olika

funktioner, eller hur det ska omsättas i praktiken. Forskare och lärare åläggs ett explicit eller implicit ansvar, medan studenter skrivs fram som centrala avnämare för det terminologiska arbetet. När ansvar tillskrivs någon enskild verksamhetsdel är det på en abstrakt, övergripande nivå, ofta benämnd "universitetet". Mer konkret ansvar ges ibland till forskare, för terminologins utveckling och underhåll, till lärare, för terminologins plats i undervisningen, och till studenterna, för att lära sig terminologin och för att använda den.

Mer handfasta anvisningar om hur arbetet ska gå till saknas ofta. Ett fåtal av de policyer som är i bruk i dag ger råd och anvisningar om hur terminologiskt arbete och utarbetande av ett svenskt fackspråk kan gå till. Några exempel står ut särskilt. Den språkpolicy som gäller vid Karlstad universitet (2019) framhåller att forskare visserligen själva väljer vilket språk de ska publicera på, men att alla forskare "ska bidra till svensk terminologibildning inom sina områden". Vid samma lärosäte skriver policymakarna fram en progression mellan utbildningens grundnivå och avancerad nivå, där man går från mer svenska till mer engelska; på avancerad nivå ska man använda så mycket engelskspråkig litteratur som möjligt. Språkpolycyn säger på två ställen att kurserna på båda nivåer ska tillgodose att studenterna tar del av "terminologi inom området även på engelska". Att studenterna kommer att inhämta en svenskspråkig terminologi framställs med andra ord som självklart. Hur det här arbetet ska gå till och möjliggöras framgår däremot inte.

Något tydligare är skrivningarna i Kungliga Tekniska högskolans (KTH) språkpolicy (2010). Där framhålls vikten av parallellspråkighet i utbildningen, men också existensen av läromedel på svenska. Läromedel på engelska lyfts inte fram som något som är av särskild betydelse; vi kan alltså dra slutsatsen att sådan litteratur står att tillgå och kanske till och med utgör normen. Lärare, menar man på KTH, "bör sträva efter att i sin undervisning på svenska använda och lära ut svenska facktermer och i samarbete med kolleger inom och utanför KTH skapa svenska facktermer för nya företeelser". En avsevärd del av ansvaret för att utveckla, etablera och använda svensk terminologi läggs på doktorander, som ska skriva en svenskspråkig sammanfattning till sin avhandling och på docenter, som ska hålla sin docentföreläsning på svenska.

I Uppsala universitets språkpolicy (2018) anges en bredare grupp som den som har ansvar för terminologisk och fackspråklig utveckling: där är det forskarkollektivet som åläggs att "bidra till en kontinuerlig och levande process i vården och utvecklingen av det svenska fackspråket". Även här lyfts kurslitteraturen fram som en viktig källa till fackspråket – det är genom litteraturen studenten möter och lär sig terminologin. Det ser vi genom formuleringar som denna: "I de fall kurslitteratur bara finns på ett språk bör behoven av fackspråkliga kunskaper beaktas och så långt som möjligt tillgodoses". Uppsala universitets policy ger handfasta exempel på hur lärare kan gå till väga för att överbrygga en sådan brist, exempelvis genom att komplettera existerande litteratur med kompendier som fokuserar på terminologi. Man framhåller också att det normala är att kurser som ges på engelska har en helt engelskspråkig litteratur, men att även sådana kurser kan behöva förse med svenska termlistor, för att förbereda såväl svenska som internationella studenter på ett yrkesliv i en svenskspråkig miljö.

Ett liknande ställningstagande görs i Luleå tekniska universitets språkpolicy, som noterar att kurser som ges på engelska normalt bara har engelsk kurslitteratur. I policyn framhålls att bara för att en kurs ges på engelska finns det ingen anledning att inte öppna för fler- eller parallellspråkiga inslag på samma sätt som i en kurs som ges på svenska. Lärare uppmanas att "överväga att i vissa moment på engelska kurser integrera svensk fackterminologi för att gynna både studenter med kunskap i svenska och internationella studenter som siktar på att etablera sig i Sverige" (Luleå tekniska universitet, 2024).

I flera av policyerna placeras terminologisk kunskap som en del av en parallellspråkig grundhållning. Även om det är forskare och lärare som skrivs fram som de aktörer som åläggs ansvaret att använda, upprätthålla, utveckla och vidareföra, framställs studenter som de aktörer som i nästa led ska lära sig, använda och upprätthålla ämnesterminologisk kunskap. Att känna till ett ämnesområdes terminologi på minst svenska, men också engelska, framställs alltså som en kärna i att tillägna sig ny kunskap. Undervisningsspråk beskrivs som något som kan utgöra ett hinder för studenterna att ta del av sådan kunskap; svenskspråkiga kurser riskerar att utesluta engelsk terminologi, medan kurser som ges på engelska riskerar att utesluta svensk terminologi.

I praktiken är den senare risken större: kurser som ges på engelska har som regel enbart engelsk litteratur, medan kurser som ges på svenska kan ha både svensk och engelsk litteratur, eller enbart engelsk litteratur (Malmström & Pecorari, 2022). Att en kurs ges på svenska garanterar alltså inte att svensk terminologi används. Faktum är att uppskattningsvis ”24 procent av de svenskspråkiga kurserna helt och hållet [saknar] obligatorisk kurslitteratur på svenska” (Malmström & Pecorari, 2022, s. 6).

Trots att parallellspråkighet alltså lyfts fram som ett ideal i lärosätenas språkpolicyer och att språklagen betonar ansvaret för att använda och utveckla svenska och svenskt fackspråk, berörs denna aspekt endast ytligt i lärosätenas egna riktlinjer. Policy är heller inte detsamma som tillämpning. Det är därför till stora delar okänt i vilken utsträckning högre utbildning faktiskt tar ansvaret att bidra till att stärka studenters svenska fackspråkliga kompetens. Även om det professionella eller akademiska fältet är den främsta drivkraften bakom utvecklingen av fackspråk och terminologi, utgör studenterna en central målgrupp i utbildningssammanhang eftersom deras tillägnande av terminologi är en förutsättning för deras framtida deltagande i det vetenskapliga eller yrkesmässiga samtalet. En central fråga i sammanhanget är hur studenter själva ser på svenska och svenskt fackspråk i akademiska sammanhang, vilka språkval de gör (i den mån de kan välja) samt hur de upplever språkens roll i sin utbildning. För att belysa dessa frågor undersöker denna studie studenters attityder till svenska och svenskt fackspråk inom högre utbildning.

Så här tog vi fram vår data

Den här studien bygger på en bred och nationell enkätundersökning med 1 000 studenter från svenska högskolor och universitet. Syftet var att kartlägga studenters språkpreferenser och deras syn på svenskt fackspråk – alltså ord och begrepp som är centrala för olika ämnesområden inom högre utbildning. Enkäten togs fram av författarna till den här studien och genomfördes i samarbete med undersökningsföretaget Verian. Studenterna rekryterades från Verians webbpanel, som består av slumpmässigt utvalda personer bosatta i Sverige. För den här rapporten besvarade studenterna följande enkätfrågor:

Att känna till ett ämnesområdes terminologi på minst svenska, men också engelska, framställs alltså som en kärna i att tillägna sig ny kunskap.

- A. Vilket språk (svenska, engelska eller ett annat språk) föredrar du i följande situationer? [Situationerna presenterades för respondenterna i en slumpmässigt varierande ordning.]
- 1) *föreläsning* (när läraren talar);
 - 2) *ställa frågor* på föreläsning;
 - 3) *seminarier* (samtal mellan deltagare);
 - 4) *läsa kurslitteratur*;
 - 5) *grupparbeten* (samtal mellan studenter);
 - 6) *handledning* (samtal med handledare);
 - 7) *skriva tenta*;
 - 8) *skriva uppsats/motsvarande*.
- B. Hur viktigt eller oviktigt är det att utbildningen omfattar svenskt fackspråk, alltså svenska ord/begrepp som är centrala för ämnesområdet?
- C. Hur viktigt eller oviktigt är det för dig att lära dig svenskt fackspråk för att lyckas i dina studier?
- D. Hur viktigt eller oviktigt är det för dig att lära dig svenskt fackspråk som en förberedelse för ditt framtida yrkesval?
- E. Hur viktigt eller oviktigt är svenskt fackspråk i utbildningen enligt dina lärare? (Tänk på om/hur fackspråk/språkbruk betonas i samband med läraaktiviteter, inlämningsuppgifter och examination).

För att kunna analysera resultaten i relation till olika bakgrundsfaktorer samlades uppgifter in om bland

annat kön, ålder, utbildningsnivå och ämnesområde. Datamaterialet viktades för att spegla studentpopulationens sammansättning enligt statistik från Universitetskanslersämbetet. Analysen omfattade både beskrivande och jämförande statistik och genomfördes i det statistiska analysprogrammet SPSS (*Statistical Package for the Social Sciences*). I nästa avsnitt redovisar vi resultaten som frekvenser och procentandelar, och kommenterar hur resultaten kan förstås. Procentsatser är avrundade till närmsta heltal. Undersökningen ger en bred och representativ bild av vilka språk studenter föredrar i olika sammanhang och deras attityder till svenskt fackspråk i högre utbildning. En mer detaljerad redogörelse för metod, materialinsamling och beräkningar, inklusive information om statistiska tester, finns i Bilaga 1.

Studenter föredrar och värnar om svenska

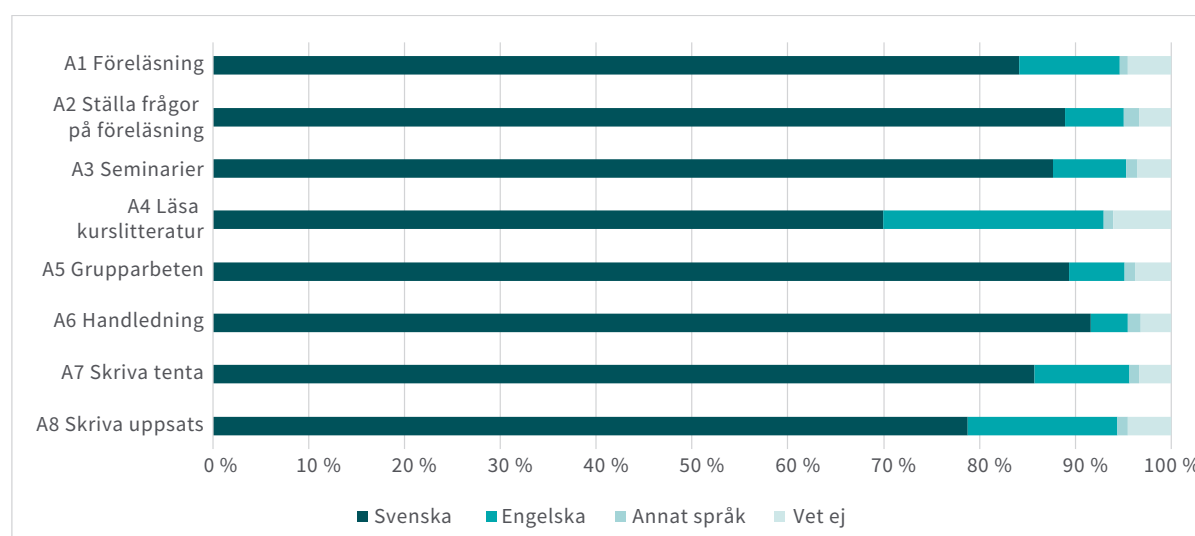
På övergripande nivå kan konstateras att svenska språket och svenskt fackspråk har en stark eller till och med mycket stark ställning bland studenter i högre utbildning i Sverige. Majoriteten av studenterna föredrar att studera på svenska och anser att svenskt fackspråk är viktigt för både studier och yrkesliv. Studenter uppger också att deras lärare överlag uppmärksammar och betonar svenskt fackspråk i undervisningen. Samtidigt framträder systematiska variationer mellan studentgrupper i många delar av datan. I presentationen och diskussionen av re-

sultaten lyfter vi fram ett urval av sådana statistiskt signifikanta skillnader mellan grupper av studenter. För en fullständig översikt av resultaten, inklusive procentsatser för alla undergrupper av studenter, hänvisas till Bilaga 2–4.

Studenter vill studera på svenska

I en undersökning som fokuserar på studenters attityder till svenska och svenskt fackspråk är det naturligt att först etablera hur viktigt studenter tycker att svenska är jämfört med engelska och andra språk i olika akademiska situationer. I samtliga fall visar studenternas svar en tydlig preferens för svenska, se Figur 1.

En överväldigande majoritet svarar att de föredrar att använda svenska oavsett om det handlar om att ta in information, till exempel när man läser kurslitteratur eller lyssnar på föreläsningar, eller när man vill uttrycka sig i tal eller skrift, till exempel ställer frågor i samband med en föreläsning eller skriver en uppsats. De situationer där studenterna tydligast föredrar svenska är i samband med handledning, alltså coachande samtal mellan student och lärare, och i grupparbeten med andra studenter. I dessa sammanhang anger ungefär nio av tio studenter (92 procent respektive 90 procent) att de helst använder svenska. Det finns en något större acceptans för engelska när det gäller att läsa kurslitteratur och skriva uppsats. I dessa fall föredrar 24 procent respektive 16 procent engelska, men även här är svenska det klart mest föredragna språ-

Figur 1. Föredraget språk i undervisningssituationer. Studenternas svar på frågan "Vilket språk (svenska, engelska eller ett annat språk) föredrar du i följande situationer?"

ket – ungefär sju av tio studenter vill läsa kurslitteratur på svenska, och nästan åtta av tio vill skriva sina uppsatser på svenska. Andelen som anger *Annat språk* är försvinnande liten. Gruppen som vacklar i språkpreferens och svarar *Vet ej* är marginellt större men fortfarande mycket liten. Att det för studenterna huvudsakligen handlar om ett val mellan svenska och engelska stämmer väl överens med lärosätenas ofta snäva tolkning av begreppet parallellspråkighet – det är svenska och engelska, snarare än några andra språk, som i olika utsträckning samexisterar (och konkurrerar) inom akademien.

Det övergripande mönstret som framträder i den här undersökningen – att en majoritet av studenterna föredrar svenska som akademiskt språk – bekräftas i en intern rapport vid Chalmers tekniska högskola. När Chalmers Studentkår ställde frågan ”Vill du läsa hela din utbildning på engelska?” svarade 63 procent av studenterna *Nej* och 18 procent *Ja*; resten uttryckte osäkerhet i ena eller andra riktningen.

Att studenterna så tydligt föredrar svenska visar att det finns ett glapp mellan högskolornas och universitetens språkpolicyer och vad studenterna ser som ett ideal. Parallellspråkighetsambitionen inom svensk högre utbildning framställs ofta som ett balanserat samspel mellan svenska och engelska, men studenterna signalerar mycket tydligt att de föredrar svenska i de flesta undervisningssituationer.

Studenternas uttalade stöd för svenska som akademiskt språk ska ses i ljuset av långt gången internationalisering av högre utbildning, tydligt manifesterad genom den ökande användningen av engelska som undervisningsspråk (Malmström & Pecorari, 2022) och en allmänt hög nivå av engelsk språkfärdighet hos personer i Sverige. I den senaste Eurobarometern (2024) uppgav 90 procent av de svarande från Sverige att de anser sig kunna föra ett samtal på engelska, vilket är bland de högsta siffrorna i Europa. Mot den bakgrunden kunde man kanske förvänta sig en mer positiv attityd till engelska som akademiskt språk hos studenter i Sverige. Men, studenter är alltså inte likgiltiga inför valet mellan svenska och engelska som akademiska språk.

Egentligen är deras hållning inte förvånande. Allt annat lika är det lättare att utföra komplexa uppgifter på sitt förstaspråk, och en överväldigande majoritet av enkätrespondenterna anger att de har svenska som förstaspråk. En god allmän engelsk språkfärdighet innebär inte nödvändigtvis att

Studenterna signalerar mycket tydligt att de föredrar svenska i de flesta undervisningssituationer.

man behärskar det språk som krävs för att hantera kognitivt krävande akademiskt innehåll, vilket är en distinktion som fångas i Cummins (2017) teori om skillnaden mellan BICS (*Basic Interpersonal Communicative Skills*) och CALP (*Cognitive Academic Language Proficiency*). Teorin nyanserar vad det innebär att kunna ett språk. Man kan ha en väl utvecklad förmåga att umgås med vänner eller göra vardagliga uppgifter på ett språk, utan att för den delen klara av att läsa en akademisk text eller formulera abstrakta resonemang.

Forskning med svenska universitetsstudenter som forskningsobjekt har pekat på att undervisning och lärande på engelska kan ha en negativ inverkan på studieprestationen. I en studie från 2023 jämförde Bälter m.fl. studenter som deltog i en engelskspråkig version av en universitetskurs med studenter som läste en svenskspråkig och annars helt identisk version av kursen. De kunde visa att studenterna som följde den engelskspråkiga kursen fick sämre studieresultat och hade en betydligt större tendens att hoppa av än de som följde den svenskspråkiga kursen. Annan forskning från Sverige bekräftar att engelska innebär en extra utmaning för många studenter. Även i samband med den akademiska aktivitet där acceptansen för engelska är som störst – läsning av kurslitteratur – upplever många att läsningen går långsammare, kräver större ansträngning och leder till sämre förståelse jämfört med när läsningen sker på svenska (Eriksson, 2023; Malmström m.fl., 2025; Warnby, 2024b). Att även vår studie visar att studenter betraktar svenska som det mest ändamålsenliga språket för lärande och akademiskt arbete är alltså inte konstigt, utan i linje med tidigare forskning.

Den tydliga preferensen för svenska består även när resultaten analyseras utifrån olika studentgrupper. Men oavsett vilken variabel man utgår ifrån – ålder, kön, utbildningsnivå, förstaspråk, och ämnesområde – finns det ändå tydliga och me-

ningsfulla skillnader mellan olika grupper av studenter. Här tittar vi närmare på resultaten för de olika variablerna. När det är motiverat går vi också in på utfallet för de individuella undervisnings- och lärandesituationerna, men undersöker också det så kallade *sammanslagna måttet*. Med det menas det värde vi får när alla åtta undervisnings- och lärandesituationer räknas samman.

Studenternas ålder spelar roll för vilket språk de säger att de föredrar i sina studier. I alla åldersgrupper, och för alla aktiviteter, föredrar studenterna svenska som undervisningsspråk. Yngre studenter, de som är 18–29 år, skiljer sig emellertid från äldre studenter genom att de har en lite större benägenhet att acceptera engelska i akademiska sammanhang. Särskilt är det läsning av kurslitteratur och uppsatsskrivande som sticker ut. Skillnaden är statistiskt signifikant, men inte stor. En komplicerande faktor är att gruppen präglas av att deltagarna sinsemellan är väldigt olika, särskilt vad gäller utbildningsnivå. Det gör att det är svårt att avgöra vad det är svaren speglar, ålder eller utbildningsnivå (eller för den delen andra faktorer). Därför behöver skillnaden mellan yngre och äldre studenter tolkas med viss försiktighet. En möjlig förklaring till att yngre studenter verkar vara mer öppna för engelska kan vara att de i högre grad har vuxit upp med engelska som en naturlig del av vardagen, med mer användning av digitala medier, spel, och sociala medieplattformar, där engelska dominerar.

Även utbildningsnivå spelar roll för hur studenterna svarar. Studenter på grundnivå har genomgående en starkare preferens för svenska, medan de på avancerad nivå i högre grad är öppna för användning av engelska. Störst är skillnaderna i samband med uppsatsskrivning och läsning av kurslitteratur. Men även på avancerad nivå föredrar en majoritet fortfarande svenska. Resultatet blir särskilt tydligt när man ser till det sammanslagna måttet: en klar majoritet (93 procent) av grundnivåstudenterna föredrar helt svenskspråkig undervisning, jämfört med knappt tre fjärdedelar (73 procent) av studenterna på avancerad nivå. De studenter som föredrar ett större inslag av engelska (t.ex. över 50 procent engelska i undervisningen) återfinns nästan uteslutande bland studenter på avancerad nivå. Det är troligt att studenter på avancerad nivå, oavsett ålder, är mer vana vid att läsa och använda engelska i akademiska sammanhang. Detta kan vara bidragande

Den tydliga preferensen för svenska består även när resultaten analyseras utifrån olika studentgrupper.

faktorer till hur de har besvarat frågan, särskilt när det gäller undervisnings- och lärandesituationer som inbegriper mycket arbete med egna och andras texter, som läsning och skrivande.

Både kvinnliga och manliga studenter föredrar i stor utsträckning svenska som undervisningsspråk. Kvinnors preferens för svenska är dock genomgående starkare, samtidigt som män uppvisar en något större acceptans för engelska. Denna skillnad mellan könen återkommer i samtliga undervisnings- och lärandesituationer, från föreläsningar till uppsatsskrivning, men är särskilt tydlig vid läsning av kurslitteratur. Drygt tre fjärdedelar (77 procent) av kvinnorna föredrar svenska, jämfört med knappt 60 procent av männen. Vid uppsatsskrivning är motsvarande siffror 84 procent respektive 70 procent. Män väljer dessutom i något högre grad svarsalternativen *Engelska* eller *Vet ej* även i andra moment, medan kvinnor mer konsekvent föredrar svenska. När alla undervisnings- och lärandesituationer vägs samman syns samma skillnad. De flesta kvinnor – knappt nio av tio (87 procent) – föredrar svenska som undervisningsspråk i det sammanslagna måttet, medan andelen är lägre för män, omkring tre av fyra (76 procent). En möjlig förklaring till att manliga studenter är något mer positivt inställda till engelska i undervisningen kan vara att de att döma av tidigare studier har en starkare engelskspråkig beredskap för akademiska studier; i genomsnitt presterar män bättre än kvinnor på högskoleprovets engelska del (Löwenadler, 2023). Det resultatet har i sin tur kopplats till att manliga studenter oftare ägnar sig åt fritidsaktiviteter som gynnar utvecklingen av akademisk engelska, såsom dataspelande och otextat videotittande på engelska (t.ex. Warnby, 2022).

Även studenternas språkbakgrund har viss betydelse för vilket språk de föredrar. Majoriteten av deltagarna uppgav svenska som sitt förstaspråk, men bland dem som anger ett annat förstaspråk är

acceptansen för engelska högre, både i enskilda undervisningsmoment och i det sammanslagna måttet. Skillnaderna är särskilt tydliga i muntliga och interaktiva situationer. När det gäller handledning föredrar ungefär var sjätte student (16 procent) som inte har svenska som modersmål engelska, jämfört med bara några få (3 procent) bland dem som har svenska som förstaspråk. I momentet ställa frågor på föreläsning väljer nästan åtta procent (8 procent) av studenterna med annat modersmål ett *Annat språk*. Det är den högsta andelen i hela undersökningen för det alternativet. I praktiken vore det ytterst sällan ett alternativ att använda ett annat språk än svenska eller engelska för att ställa frågor under en föreläsning. Ett undantag skulle kunna vara om det handlar om en situation där läraren och studenten har ett gemensamt språk som varken är engelska eller svenska. Det är emellertid värt att notera att det finns studenter som skulle vilja använda ett annat språk om möjligheten fanns. Analysen av det sammanslagna måttet visar att drygt åtta av tio studenter (84 procent) med svenska som förstaspråk föredrar undervisning helt på svenska, medan motsvarande andel bland studenter med annat förstaspråk är omkring sju av tio. Även om svenska fortfarande är det mest föredragna språket i båda grupperna, tyder resultaten på att flerspråkiga studenter i vissa undervisningssituationer upplever engelska, eller ibland ett tredje språk, som ett bättre alternativ än svenska.

Skillnaderna i språkpreferenser mellan olika ämnesområden är i många fall tydliga. Framför allt är det studenter inom pedagogik och lärarutbildning samt hälso- och sjukvård och social omsorg som visar en stark och genomgående preferens för svenska. I samtliga undervisningsmoment föredrar en mycket stor majoritet – över nio av tio studenter – inom dessa områden svenska som akademiskt språk. I motsatt riktning utmärker sig framför allt studenter inom naturvetenskap, matematik, informations- och kommunikationsteknik samt teknik och tillverkning, där acceptansen för engelska är betydligt högre. Exempelvis föredrar tre av tio naturvetarstudenter och omkring en tredjedel av teknikstudenterna att läsa kurslitteratur på engelska. Nästan lika många föredrar engelska även i samband med uppsatsskrivning, och mönstret återkommer även i muntliga moment såsom seminarier och föreläsningar. I vissa undervisningssituationer, såsom föreläsningar och handledning, dominerar svenska tydligt, men

Det är avgörande att kunna kommunicera effektivt på svenska, inte bara för att klara arbetsuppgifterna, utan också för att uppfylla lagstadgade dokumentationskrav.

i andra moment, till exempel uppsatsskrivning och tentamen, är acceptansen för engelska relativt hög. Inom humaniora och samhällsvetenskap föredrar en tydlig majoritet svenska, men också här finns en viss öppenhet för engelska, särskilt i textintensiva aktiviteter som läsning och skrivande.

En möjlig förklaring till den starka preferensen för svenska inom vissa professionsutbildningar – det vill säga utbildningar som typiskt sett leder till specifika yrken – är att språket i sig utgör en central del av den framtida yrkesrollen. För blivande pedagoger, sjuksköterskor, socionomer och andra yrkesutövare inom välfärdssektorn är det avgörande att kunna kommunicera effektivt på svenska, inte bara för att klara arbetsuppgifterna, utan också för att uppfylla lagstadgade dokumentationskrav som förutsätter goda kunskaper i svenska. I många av dessa yrken måste journaler, rapporter, beslut och andra dokument utformas på korrekt och begripligt svenskt fackspråk. Studenter inom dessa utbildningar är sannolikt medvetna om dessa krav och ser behovet av att förberedas språkligt redan under utbildningen.

Det är inte osannolikt att studenters attityder också påverkas av den offentliga debatt som förts under senare år om språkkrav inom välfärdssektorn, där krav på goda kunskaper i svenska lyfts fram för till exempel förskollärare, lärare och vårdpersonal (jfr SOU 2024:78 om språkkrav för personal i äldreomsorgen). Många studenter kommer trots allt att arbeta i Sverige, i sammanhang där svenska används och där de möter svenska kunder, patienter eller samarbetspartner, oavsett hur mycket den globala arbetsmarknaden lyfts fram i utbildningspolitiska visioner. Det är möjligt att denna verklighet är särskilt påtaglig inom sådana

professionsutbildningar där kopplingen mellan utbildningens språk och framtida yrkespraktik är mer uppenbar. Att behärska svenskt fackspråk kan också bidra till att studenter känner sig som en del av den akademiska eller yrkesmässiga gemenskapen i Sverige. Språket fungerar här som en symbol för tillgång till kunskap och professionell legitimitet. Möjligen är det en aspekt som väger tyngre inom professionsutbildningar än inom bredare, mer generellt inriktade utbildningar. Samtidigt spelar sannolikt de akademiska ämnenas undervisningstraditioner en viktig roll; inom vissa ämnesmiljöer är svenska det självklara undervisningsspråket, medan andra, särskilt teknik och naturvetenskap, sedan länge präglas av ett större inslag av engelska. Sådana traditioner kan i sig forma studenternas attityder till språkval inom högre utbildning.

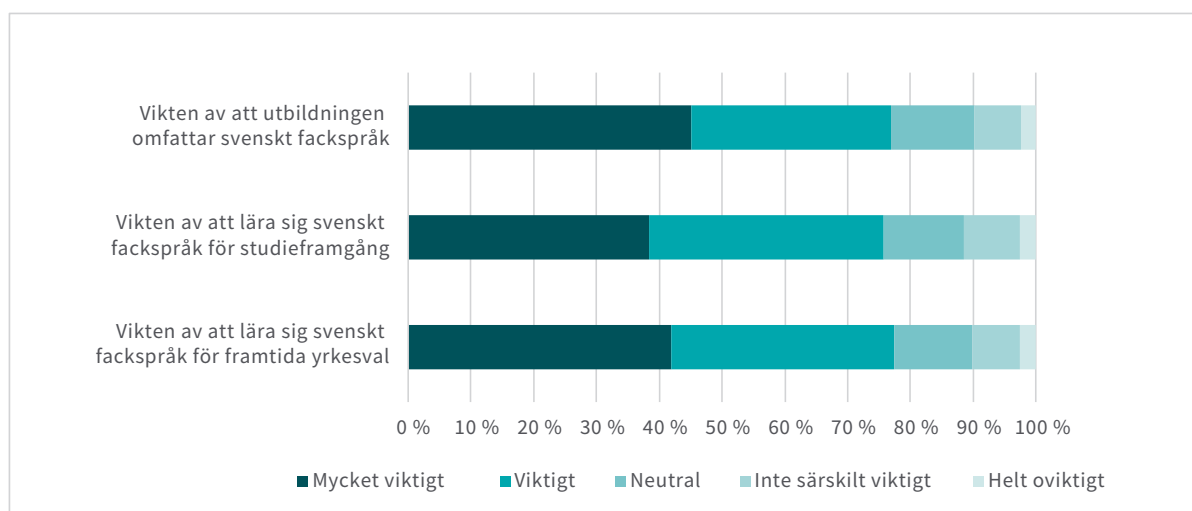
Svenskt fackspråk är viktigt för både studier och arbete

På helgruppsnivå uttrycker svenska studenter både att det är viktigt att deras utbildning omfattar svenskt fackspråk och att svenskt fackspråk har en viktig roll att spela, både för deras akademiska studier och som förberedelse för arbetslivet. I samtliga fall (utbildningsinnehåll, för studier och för framtida arbete) anger över tre fjärdedelar av studenterna, se Figur 2, att svenskt fackspråk är viktigt eller mycket viktigt, vilket är ett tecken på att kunskaper

i svenskt fackspråk upplevs som en tillgång för såväl akademiskt som professionellt arbete.

Det är inte bara i Sverige som studenter har den här inställningen till den fackspråkliga dimensionen av majoritetsspråket. I Norge, där språkfrågan inom högre utbildning och forskning har varit föremål för intensiv offentlig debatt, genomförde 2023 tidskriften *Khrono* tillsammans med Norsk studentorganisasjon en enkätundersökning med ett representativt urval om 1 000 studenter vid norska universitet och högskolor (Tønnessen, 2023). En av frågorna som ställdes i undersökningen var ”Hvor viktig synes du det er med norsk fagspråk i undervisning og pensum ved universiteter og høyskoler?”. En klar majoritet (61 procent) av studenterna ansåg att norskt fackspråk i undervisning och kurslitteratur vid universitet och högskolor är viktigt (36 procent ganska viktigt och 25 procent mycket viktigt). Endast 14 procent tyckte att det är lite eller inte alls viktigt, medan 23 procent var neutrala och 3 procent inte hade någon uppfattning. När norska Språkrådet kommenterade undersökningen valde de att tolka resultatet som en grogrund för norska lärosäten att främja parallell utveckling av fackspråk, på norska och engelska.

Ett liknande resonemang kan föras i svensk kontext. Överlag framstår stödet för svenskt fackspråk som brett och stabilt. Studenternas inställning kan ses som en stark legitimering av parallellspråkighet i svensk högre utbildning. Det finns ett

Figur 2. Svenskt fackspråks värde för studier och arbete. Studenternas svar på frågorna ”Hur viktigt eller oviktigt är det att utbildningen omfattar svenskt fackspråk, alltså svenska ord/begrepp som är centrala för ämnesområdet?”, ”Hur viktigt eller oviktigt är det för dig att lära dig svenskt fackspråk för att lyckas i dina studier?” och ”Hur viktigt eller oviktigt är det för dig att lära dig svenskt fackspråk som en förberedelse för ditt framtida yrkesval?”

tydligt behov av språkpolicyer som inte reducerar svenskans roll till ett andrahandsalternativ, utan som aktivt värnar och gynnar vidareutveckling av svenskt fackspråk samtidigt som engelska erkänns som ett självklart språk för internationell kommunikation. En sådan balans är inte självklar, men studenternas svar antyder att förutsättningarna för att upprätthålla och stärka ett parallellt språkbruk faktiskt är goda, förutsatt att det finns ett medvetet institutionellt och språkpolitiskt arbete för att möjliggöra det.

Även när det gäller studenters attityder till det svenska fackspråkets roll syns tydliga skillnader mellan olika undergrupper. Bakgrundsvariabler såsom ålder, kön, utbildningsnivå, studentens förstaspråk och ämnesområde förklarar variationer i hur studenter värderar svenskt fackspråk.

Bland de yngre studenterna anser en tydlig majoritet – över sju av tio – att svenskt fackspråk är viktigt, både för deras nuvarande studier och som förberedelse för arbetslivet. Samtidigt framgår att yngre studenter i något lägre grad än äldre betraktar svenskt fackspråk som viktigt eller mycket viktigt. Detta resultat ligger i linje med tidigare avsnitt, där yngre studenter visade större benägenhet att acceptera engelska som undervisningsspråk. Det är möjligt att de yngre till skillnad från äldre studenter inte i lika hög grad har hunnit skaffa sig erfarenheter som knyter ämnesspråket till det framtida yrkeslivet. Det är också möjligt att yngre studenter betraktar svenskan som självklar snarare än något de aktivt behöver underhålla och/eller utveckla. När de tre frågorna om fackspråkets betydelse (utbildning, studier, yrkesliv) läggs samman till ett sammanslaget mått blir åldersskillnaderna tydliga: I gruppen 18–29 år anser ungefär två tredjedelar (64 procent) att svenskt fackspråk har hög relevans, jämfört med närmare åtta av tio (79 procent) i gruppen 45–59 år. Skillnaden märks också i motsatt riktning: omkring var sjunde yngre student (14 procent) bedömer relevansen som låg, medan det bara gäller en mindre andel (6 procent) i den äldsta gruppen. Detta mönster förstärker intrycket från enskilda frågor: att det svenska fackspråkets betydelse ökar med ålder, eventuellt som en följd av större yrkeserfarenhet, möjlighet till reflektion över språkets roll, och högre generell språklig medvetenhet.

Även kön samspelar med variationer i hur studenter värderar svenskt fackspråk. En majoritet

Skillnader i attityder till svenskt fackspråk framträder även när studenter på olika utbildningsnivåer jämförs.

av både kvinnliga och manliga studenter anser att svenskt fackspråk är viktigt eller mycket viktigt för såväl studier som arbetsliv. Kvinnliga studenter värderar svenskt fackspråk högre än manliga studenter gör, och skillnaderna i svarsmönster är tydliga genom hela materialet. Drygt åtta av tio kvinnor (83 procent) anser att det är viktigt eller mycket viktigt att utbildningen omfattar svenskt fackspråk, jämfört med ungefär två tredjedelar av männen (66 procent). Skillnaderna kvarstår även i det sammanslagna måttet: tre av fyra kvinnor (75 procent) bedömer då att svenskt fackspråk har hög relevans, jämfört med knappt sex av tio män (58 procent). Män är samtidigt överrepresenterade bland dem som anser att fackspråket har låg relevans: drygt var femte man (21 procent), jämfört med endast omkring en av tolv kvinnor (8 procent). Tolkningen av dessa könsskillnader är dock inte självklar. En möjlig förklaring är att de delvis speglar könsskillnader i utbildningsinriktning. Kvinnor är kraftigt överrepresenterade i utbildningar som pedagogik och vård, där svenskspråkig kommunikation spelar en central roll i den framtida yrkesrollen. Samtidigt är de manliga studenterna i sin tur fler inom teknik och naturvetenskap, där undervisningsspråket oftare är engelska och behovet av svenskt fackspråk kan upplevas som mindre påtagligt. Det är alltså troligt att skillnaderna åtminstone delvis speglar en kombination av kön och ämnesområden.

Statistiskt signifikanta skillnader i attityder till svenskt fackspråk framträder även när studenter på olika utbildningsnivåer jämförs. I samtliga frågor är det studenter på grundnivå som i högre grad betonar fackspråkets betydelse både i utbildningen, för studieresultat och som yrkesförberedelse. På frågan om hur viktigt det är att lära sig svenskt fackspråk för att lyckas i studierna svarar åtta av tio studen-

ter på grundnivå (83 procent) att det är viktigt eller mycket viktigt, jämfört med knappt sju av tio (69 procent) på avancerad nivå. Ett liknande, om än mindre tydligt, mönster syns också i frågorna om utbildningens innehåll och om fackspråkets betydelse inför yrkeslivet – där grundnivåstudenter genomgående värderar svenskt fackspråk något högre än studenter på avancerad nivå. På samma sätt är det också vanligare att studenter på avancerad nivå ser fackspråk som mindre relevant. Exempelvis är det nästan fyra gånger så många på avancerad nivå som väljer alternativet *Helt oviktigt* på frågan om utbildningen bör omfatta svenskt fackspråk. Det sammanslagna måttet visar en liknande bild: studenter på grundnivå skattar svenskt fackspråks relevans i snitt högre jämfört med dem på avancerad nivå. En möjlig tolkning är att kurser på grundnivå oftare ges på svenska och i större utsträckning syftar till att etablera centrala begrepp och terminologi på svenska. På avancerad nivå är såväl undervisningen som kurslitteraturen i betydligt högre utsträckning engelskspråkig, vilket kan göra att behovet av och utrymmet för svenskt fackspråk upplevs som mindre påtagligt. Ett sådant förhållande kan innebära att studenter på avancerad nivå redan upplever att man behärskar den svenska terminologin från grundutbildningen och därför riktar fokus mot andra områden. Eftersom fler kurser på avancerad nivå ges med engelska som undervisningsspråk kan det också vara så att det uppfattas som en signal från lärosätet att kunskaper om svenskt fackspråk inte är angeläget på avancerad nivå.

Även studenternas språkbakgrund har betydelse för hur svenskt fackspråk värderas. Studenter med svenska som förstaspråk anser genomgående att svenskt fackspråk är mer relevant än de som har ett annat förstaspråk. Skillnaderna är särskilt tydliga när det gäller fackspråkets betydelse för att lyckas med studierna och i det framtida arbetslivet. Nästan fyra av tio studenter med svenska som förstaspråk (39 procent) anser att det är mycket viktigt att lära sig svenskt fackspråk för att klara studierna, jämfört med knappt tre av tio (28 procent) bland studenter med ett annat förstaspråk. Samma mönster framgår i analysen av det sammanslagna måttet: studenter med svenska som förstaspråk skattar fackspråkets betydelse klart högre än övriga. Dessa resultat pekar på att studenter med olika språkbakgrund närmar sig svenskt fackspråk från delvis olika utgångspunk-

ter. För studenter med svenska som förstaspråk är det svenska fackspråket kanske en mer självklar del av den akademiska och yrkesmässiga praktiken, medan det för andra kan upplevas som mindre tillgängligt eller mindre centralt. Det innebär att insatser för att stärka svenskt fackspråk inom högre utbildning behöver ta hänsyn till studentgruppens språkliga mångfald och utformas så att de verkligen stödjer utvecklingen av fackspråklig kompetens hos studenter med olika språkliga bakgrunder.

Inom samtliga ämnesområden uppger en majoritet av studenterna att svenskt fackspråk är av betydelse för både studier och framtida yrkesliv. Men precis som i tidigare resultat om språkpreferenser i olika akademiska sammanhang framträder tydliga och statistiskt signifikanta skillnader mellan ämnesområden. Studenter inom pedagogik och lärarutbildning samt hälso- och sjukvård betonar genomgående vikten av svenskt fackspråk, medan studenter inom naturvetenskap och teknik tenderar att se det som mindre centralt, relativt sett. Skillnaderna mellan dessa grupper är ibland påtagliga. Till exempel anser nästan nio av tio studenter (89 procent) inom pedagogik och vårdrelaterade utbildningar att det är viktigt eller mycket viktigt att utbildningen omfattar svenskt fackspråk. Inom naturvetenskapliga utbildningar är andelen betydligt lägre – två av tre studenter (65 procent) delar den uppfattningen. Det är också inom naturvetenskapliga utbildningar som flest uttryckligen ifrågasätter relevansen: var femte student (20 procent) anser att svenskt fackspråk är mindre viktigt eller inte viktigt alls. Det sammanslagda måttet bekräftar skillnaderna. Omkring åtta av tio studenter (80 procent) inom pedagogik och vårdrelaterade utbildningar anser att svenskt fackspråk har hög relevans, jämfört med knappt hälften (45 procent) inom teknik och naturvetenskap. Inom de två sistnämnda områdena är det dessutom betydligt vanligare att värdera svenska lågt – här uppger nästan tre av tio studenter (28 procent) att svenskt fackspråk har låg relevans. Synen på språkets roll verkar alltså variera systematiskt mellan ämnesområden. I utbildningar som förbereder för yrken där kommunikation med personer som inte tillhör den egna professionen är en central kompetens, som till exempel vård, undervisning och socialt arbete, uppfattas svensk terminologi som en självklar och praktisk del av den yrkesmässiga kompetensen. I tekniska och naturveten-

skapliga ämnen, där utbildningen oftare är starkt kopplad till internationella forskningspraktiker och engelskspråkiga material, och många framtida arbetsplatser har engelska som arbetsspråk, kan svenskt fackspråk framstå som mindre närvarande eller mindre relevant.

Studenterna tillskriver i allmänhet svenskt fackspråk större vikt än de upplever att deras lärare gör.

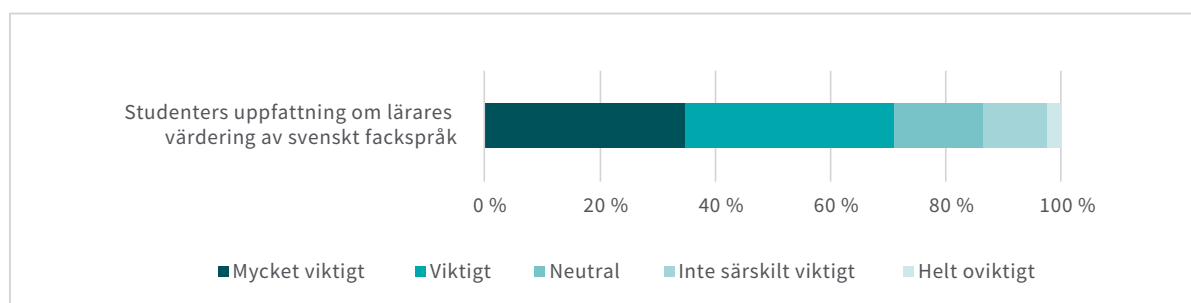
Studenter värderar svenskt fackspråk högre än deras lärare gör

Svenska studenter upplever generellt att deras lärare tar upp svenskt fackspråk i olika undervisningssammanhang, inklusive vid examination, se Figur 3. Omkring sju av tio studenter (71 procent) uppger att lärarna i någon mån synliggör eller arbetar med svenskt fackspråk som en del av undervisningen. En dryg tredjedel (cirka 35 procent) är av uppfattningen att lärarna tycker att det är mycket viktigt att ta hänsyn till svenskt fackspråk i utbildningen. Samtidigt finns ett intressant glapp mellan studenternas egna uppfattningar om fackspråkets betydelse och hur viktigt de menar att deras lärare anser att det är: även om skillnaden är liten i analytisk bemärkelse, men statistiskt signifikant, tillskriver studenterna i allmänhet svenskt fackspråk större vikt än de upplever att deras lärare gör.

På grundnivå uppger drygt åtta av tio studenter (81 procent) att lärarna betonar fackspråkets betydelse. På avancerad nivå är andelen lägre – knappt två av tre (63 procent) uppfattar att lärarna gör det samma. Det är också betydligt vanligare på avancerad nivå att lärarna uppfattas som ointresserade av fackspråk: nästan var femte student (19 procent) svarar *Inte särskilt viktigt* eller *Helt oviktigt*, jämfört med endast omkring en av tjugo (6 procent) på grundnivå. De här skillnaderna är inte särskilt

förvånande – på grundnivå fyller svenskt fackspråk ofta en annan funktion, till exempel för att bygga upp förståelse för centrala begrepp inom ämnet. Dessutom används svenska i betydligt större utsträckning som undervisningsspråk på grundnivå, medan engelska är vanligare på avancerad nivå. Den språkliga kontexten påverkar sannolikt därför också hur mycket utrymme svenskt fackspråk får i utbildningen på olika nivåer.

Även studenternas språkbakgrund verkar spela roll, även om det är svårt att förklara varför detta skulle vara av betydelse. Bland studenter med svenska som förstaspråk uppger närmare tre av fyra (74 procent) att lärarna tycker att svenskt fackspråk är viktigt eller mycket viktigt. Motsvarande andel bland studenter med annat förstaspråk är betydligt lägre – endast omkring fyra av tio gör samma bedömning. Dessutom uppger drygt en av fyra studenter (27 procent) med annat förstaspråk att lärarna inte alls, eller bara i liten utsträckning, betonar svenskt fackspråk i undervisningen. Vi kan bara spekulera i orsakerna till de här skillnaderna. En möjlighet är att studenter med svenska som förstaspråk har en mer automatiserad språklig förståelse och metalingvistisk medvetenhet på svenska, vilket gör att de troligare uppfattar och uppmärksammar

Figur 3. Skattning om lärares uppfattning om svenskt fackspråks värde. Studenternas svar på frågan "Hur viktigt eller oviktigt är svenskt fackspråk i utbildningen enligt dina lärare? (Tänk på om/hur fackspråk/språkbruk betonas i samband med läraaktiviteter/inlämningsuppgifter)"

fackspråkliga termer som används av lärare. För studenter med annat förstaspråk kan ett större kognitivt fokus behöva läggas på att förstå innehållet snarare än att reflektera över språkliga nyanser och terminologianvändning. Det betyder att vad som för en student med svenska som förstaspråk upplevs som explicit användning och accentuering av svenskt fackspråks funktion kan upplevas som mer obetonat och implicit för den som inte har svenska som förstaspråk.

Kvinnliga studenter uppger i högre grad än manliga att deras lärare betonar svenskt fackspråk, medan en betydligt större andel män menar att detta inte får något särskilt utrymme i undervisningen. Fyra av tio kvinnor (40 procent) uppger att lärarna anser svenskt fackspråk vara *Mycket viktigt*, jämfört med drygt en av fyra män (26 procent). Samtidigt är det nästan tre gånger så vanligt att män upplever att lärarna tycker att fackspråket inte är särskilt viktigt – omkring var femte man jämfört med bara omkring en av tjugo kvinnor finns ingen uppenbar anledning till att kön i sig skulle förklara dessa skillnader. Däremot är det troligt att ämnesområde spelar en viktig roll, på samma sätt som vi såg i tidigare resultat. Kvinnor är överrepresenterade inom exempelvis pedagogik och lärarutbildning samt hälso- och sjukvård – områden där fackspråkets betydelse ofta lyfts fram i undervisningen. Män är i sin tur överrepresenterade inom naturvetenskap och teknik, där lärarnas fokus på svenskt fackspråk tycks vara mindre framträdande. Med andra ord kan de skillnader som syns i bedömningen mellan kvinnliga och manliga studenter åtminstone delvis förklaras av den ojämna könsfördelningen inom olika utbildningsområden, snarare än av kön i sig.

Inom samtliga ämnesområden uppger en majoritet av studenterna att deras lärare uppmärksammar svenskt fackspråk. Samtidigt är skillnaderna mellan ämnesområden tydliga, och flera av de mönster som tidigare noterats återkommer även här. Enligt studenternas svar tycks lärare inom pedagogik och lärarutbildning samt hälso- och sjukvård lägga särskild vikt vid svenskt fackspråk. Här uppger omkring hälften av studenterna – 49 procent respektive 52 procent – att lärarna anser det mycket viktigt att betona svenskt fackspråk i undervisningen. I motsats till detta framstår fackspråket som mindre prioriterat inom naturvetenskap och teknik, där ungefär en fjärdedel av studenterna (23 procent res-

pektive 27 procent) uppger att deras lärare ser det som mindre viktigt eller inte viktigt alls.

Att studenternas värdering av svenskt fackspråk genomgående är högre än deras uppfattning om lärarnas prioritering tyder på ett glapp mellan vad studenterna efterfrågar och vad de upplever att utbildningen erbjuder. Möjligen är det så att många lärare tar den fackspråkliga dimensionen för given och därför inte synliggör eller kommenterar den i någon större utsträckning. Fackspråk vävs av naturliga skäl in i ämnesinnehållet utan att uppmärksammas som en särskild lärandedimension, vilket gör att det riskerar att hamna i skymundan i undervisning och examination. Ytterligare en förklaring kan vara att fackspråkliga kunskapsmål förblir outtalade i undervisningen och därför inte uppmärksammas av studenterna. En sådan undervisningspraxis gör att det blir studenternas *eget* ansvar att upptäcka och lära sig fackspråket.

Resultatet skulle kunna betraktas som en uppmärksammaning från studenterna till lärosätena att öka den språkliga transparensen i undervisningen: när fackspråkets roll tydliggörs som ett pedagogiskt mål, snarare än ett underförstått inslag i ämnesundervisningen, ökar möjligheten att möta studenters behov och förväntningar. Detta är särskilt angeläget i utbildningar där det svenska fackspråket riskerar att marginaliseras till förmån för engelska, till exempel inom teknik och naturvetenskap. Som resultaten tidigare visat föredrar studenter inom dessa ämnen engelska i högre utsträckning än andra grupper (även om svenska faktiskt är mer populärt även inom dessa ämnesområden). Detta kan vara ett uttryck för ämneskultur och praktiksosialisering, men riskerar också att leda till att studenterna inte rustas med motsvarande terminologiska beredskap på svenska.

Ett medvetet och transparent pedagogiskt arbete med fackspråk är även angeläget i utbildningar där det svenska fackspråket har en mer självklar plats. Det gäller exempelvis professionsutbildningar, där kommunikationen med patienter, klienter eller elever till stor del sker på vardaglig svenska, men där yrkesrollen samtidigt kräver att studenten behärskar ett specialiserat fackspråk för dokumentation, bedömning och kollegiala samtal. Kunskap om vad som utgör professionens fackspråk och vad som utgör allmänspråkliga benämningar kan i många fall vara avgörande för en fungerande kommunikation

mellan den som företräder professionen och den som står i ett beroende- eller avnämorförhållande till den (Johansson, 2024).

Mot en fungerande parallellspråkighet och svensk terminologi i praktiken

Tre övergripande mönster framträder i studenternas svar i den här undersökningen. För det första visar en tydlig majoritet en stark preferens för svenska i utbildningen, oavsett vilken dimension av utbildningen det handlar om. För det andra är det tydligt att studenterna värderar svenskt fackspråk högt, både inom ramen för sitt lärande och som förberedelse för framtida yrkesliv. Samtidigt synliggörs ett glapp: studenterna upplever att lärarna inte lägger samma vikt vid svenskt fackspråk som de själva gör. Sammantaget väcker resultaten viktiga frågor om hur universitetens språkpolitik faktiskt omsätts i praktiken, särskilt i relation till lärosätenas parallellspråkighetsambitioner och deras ansvar för att värna och utveckla svensk terminologi inom olika ämnesområden. Resultaten understryker behovet av insatser på flera nivåer:

- Samverkan mellan lärosäten och andra relevanta aktörer behövs för att stärka svenskt fackspråk i alla ämnesmiljöer.
- Lärosäten behöver ta ett tydligt ansvar internt för att deras språkpolicyer får genomslag i undervisningen. Det handlar om att möjliggöra och konkretisera parallellspråkighet i utbildningen, till exempel i kursplaner och lärandemål.
- Lärarlag och enskilda lärare behöver verka för att integrera svenskt fackspråk i läraaktiviteter och examination, på ett sätt som svarar mot studenternas förväntningar och behov samt mot målen såväl inom som efter utbildningen.

I den här avslutande diskussionen utvecklar vi kort resonemanget kring de här tre punkterna.

Nordiska ministerrådets deklaration från 2024 betonar att de samhällsbärande språken i Norden

Resultaten väcker viktiga frågor om hur universitetens språkpolitik faktiskt omsätts i praktiken.

fortsatt ska användas som vetenskapliga språk och behöver värnas i ljuset av det växande inflytandet från engelska. Språklagen (§ 6 och § 12) understryker på samma sätt det allmännas – i det här fallet alltså högre utbildning och forsknings – särskilda ansvar att både använda och utveckla svenskt fackspråk. Detta språkpolitiska ramverk betonar alltså parallellspråkighet som ett övergripande mål, där svenska och engelska ofta framställs som komplementära. Begreppet parallellspråkighet är dock bredare och kan även omfatta fler språk som används sida vid sida inom samma domän. Rapportens resultat visar emellertid tydligt att studenternas erfarenheter inte stämmer överens med språkpolitiska ideal. En överväldigande majoritet av studenterna föredrar svenska i både receptiva och produktiva aktiviteter, och det gäller även inom ämnesområden där engelska av hävd dominerar, till exempel inom naturvetenskap och teknik.

Parallellspråkighet kan inte – och bör inte – förstås i termer av en kvantitativ perfekt balans, där svenska och engelska används i exakt lika stor omfattning. Ett sådant synsätt vore både orealistiskt och pedagogiskt problematiskt, särskilt med tanke på ämnesspecifika behov, lärarkompetens och studenters språkliga förutsättningar. Samtidigt antyder våra resultat att dagens obalans, där engelskan i många sammanhang dominerar, faktiskt är problematiskt och otillfredsställande ur studenternas perspektiv; studenterna markerar tydligt att svenska inte får reduceras till ett undantagsspråk, tvärtom. Sett i ett större sammanhang visar detta också att idealet om parallellspråkighet – särskilt utifrån en tanke om en helt jämn 50–50-fördelning mellan svenska och engelska – bygger på en övertro på studenters och lärares vilja och förmåga att använda båda språken. I praktiken fungerar idealet oftare

som en enkelriktad parallellspråkighet där engelska tilläts i svenskspråkiga kurser medan svenska sällan eller aldrig integreras i kurser där engelska är undervisningsspråket. Det finns mycket som talar för att en sådan ”klok parallellspråkighet” som Gregersen m.fl. (2014, s. 40) förespråkar, det vill säga en återkommande och medveten planering av språkval för att utnyttja tillgängliga språkliga resurser, sällan är närvarande. Diskussioner om parallell användning av svenska och engelska på lärosätetsnivå, i läroplaner och i forskningsmiljöer är sannolikt sällan så ”djupgående” och ”upprepade” som de skulle behöva vara för att möjliggöra en medveten och i alla avseenden verksam parallellspråkighet.

Samtidigt visar rapporten att bilden inte är helt binär. En mindre men tydlig andel studenter föredrar att använda andra språk än svenska och engelska i vissa undervisningsmoment. Detta antyder att parallellspråkighet, som policybegrepp, inte alltid fångar in den faktiska språkliga mångfald som präglar dagens studentpopulation. Rapporten pekar därför mot behovet av ett mer nyanserat perspektiv, där svenska och engelska fortsatt ges en central roll men där även andra språk erkänns som resurser i lärandet. Begreppet parallellspråkighet innebär inte nödvändigtvis bara två språk, utan kan omfatta flera språk som används sida vid sida. I ljuset av Nordiska ministerrådets deklaration innebär det att högre utbildning står inför en dubbelt utmanande uppgift: att värna svenska och andra samhällsbarande nordiska språk som vetenskapliga språk samtidigt som man behöver hantera en alltmer flerspråkig studentmiljö. Här framstår studenternas egna behov och förväntningar som en nödvändig utgångspunkt för framtida språkpolitiska och pedagogiska beslut.

Ett flertal åtgärder är tänkbara på den språkpolitiska makronivån; här lyfter vi kort tre områden. För det första kan den nationella myndighetssamverkan stärkas. Lärosäten kan i större utsträckning samarbeta med myndigheter som Universitets- och högskolerådet, Universitetskanslersämbetet och Institutet för språk och folkminnen för att utveckla tydligare riktlinjer för hur parallellspråkighet ska förstås och omsättas i praktiken. I dag är förståelsen ofta diffus vilket leder till skillnader i hur policyer om parallellspråkighet tolkas och tillämpas vid olika lärosäten. Resultatet blir att språkfrågor i stor utsträckning hanteras lokalt och *ad hoc*, utan

en gemensam grundsyn eller nationell samordning.

För det andra behöver ämnesnära samverkan utvecklas. Lärosäten, branschorganisationer och professionella nätverk kan tillsammans arbeta fram och sprida svensk terminologi inom specifika områden. Sådan samverkan stärker terminologins trovärdighet och ökar acceptansen i både utbildning och arbetsliv. Det finns redan goda erfarenheter av samarbete mellan akademi, näringsliv och myndigheter i detta syfte, men fler initiativ kan och bör följa. Ett sådant arbete förutsätter god kunskap om det terminologiska arbetets teori och praktik, vilket bland annat finns beskrivet i den internationella standarden *SS-ISO 704 Terminologiarbete – Principer och metoder*.

För det tredje spelar kurslitteraturen en avgörande roll. Genom kurslitteraturen introduceras studenter till ämnesspecifika termer, får dem förklarade och kontextualiserade, och ges möjlighet att utveckla det språk som krävs för att delta i kvalificerade samtal. I takt med att läroplaner minskar (Fredriksson & Lagunas Rosén, 2025) blir kurslitteraturen ofta studenternas främsta kontakt med ämnesområdets fackspråk. Samtidigt premieras författande av kurslitteratur sällan i akademisk meritering, vilket minskar incitamenten för forskande personal att bidra. För att vända utvecklingen krävs ett tydligare erkännande av läromedelsförfattande i befordringssystemen. Regeringens nyliga uppdrag till Universitetskanslersämbetet om studenters tillgång till kurslitteratur (Regeringskansliet, 2025) skulle med fördel kunna kompletteras med en undersökning av incitament för att skriva kurslitteratur, särskilt på svenska.

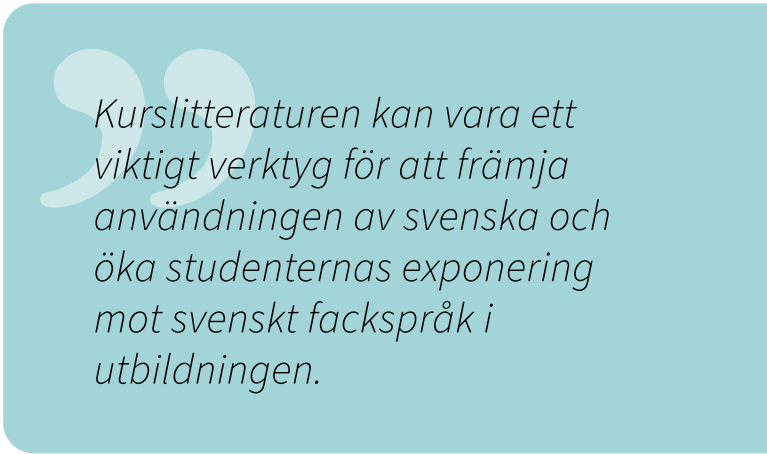
Utbildningsansvariga inom fakulteter och program och enskilda lärare behöver också ta ett tydligare ansvar för att säkerställa att svenska faktiskt ges utrymme inom högre utbildning. Det kan till exempel handla om att synliggöra svenskt fackspråk i lärandemålen och att tillåta användning av svenska vid examination även i kurser som ges på engelska. I detta arbete kan lärare ges stöd och incitament att arbeta aktivt med parallellspråkiga strategier. Ett exempel vore att i lärandemålen specificera att studenten efter avslutad kurs ska kunna identifiera och förklara centrala begrepp på både svenska och engelska (eller något annat språk som är relevant för studenten) inom ett visst ämnesområde. Ett till synes enkelt mål som detta kan fungera som en

naturlig startpunkt för ett mer aktivt och meningsfullt arbete med terminologisk parallellspråkighet. Självklart behöver inte alla lärandemål inkludera en språklig dimension. Men i de ämnesområden där svenskt fackspråk är centralt för studenternas framtida yrkesutövning, till exempel inom ekonomi, vård, juridik eller utbildning, kan det bli ett verktyg för att stärka studenternas ämnesinteraktion på parallella språk.

Språklagen (§ 12) lägger ett särskilt ansvar på myndigheter, och därmed på universitet och högskolor och deras anställda, att säkerställa att ”svensk terminologi [...] finns tillgänglig, används och utvecklas”. Studenternas mycket tydliga ställningstagande för svenskt fackspråk i den här undersökningen ger explicit legitimitet åt det här lagstadgade uppdraget för universiteten. För lärare och forskare innebär det att terminologiarbetet ska betraktas som en central angelägenhet. Detta kan innebära att man som lärare och forskare till exempel kan

- i) säkerställa att centrala termer presenteras både på svenska och engelska,
- ii) utveckla ord- eller termlistor för sina kurser,
- iii) uppmärksamma studenter på texter på engelska såväl som på svenska (allra tydligast blir det om svenska texter också som regel återfinns på kurslitteraturlistorna),
- iv) väva in reflekterande moment om ämnesområdets specifika termer i undervisningen, och
- v) stärka studenters fackspråkliga handlingsutrymme genom att skapa undervisningsmoment där studenter själva får förklara och använda ämnesspecifika termer.

För att säkerställa att arbetet med terminologi blir en kollegial angelägenhet, vilket är viktigt för att upprätthålla en levande terminologi som utvecklas, är det önskvärt att lärare och forskare inom samma ämnesområde samverkar med kollegor och etablerar en samsyn kring ämnesområdets begreppsapparat och terminologi. Kollegiala forum, exempelvis programråd och lärarlag, kan utgöra viktiga arenor för att identifiera terminologiska behov, diskutera begreppsanvändning och utveckla gemensamma riktlinjer för hur svensk och engelsk terminologi

Kurslitteraturen kan vara ett viktigt verktyg för att främja användningen av svenska och öka studenternas exponering mot svenskt fackspråk i utbildningen.

används i undervisning och examination (det här blir ett slags lokal motsvarighet till nationella ämnesnätverk, och lokala initiativ kan i sin tur kopplas till sådana nationella nätverk, se ovan). Lärosätena kan inrätta strukturer för samverkan kring fackspråk, exempelvis genom att erbjuda språkpedagogiskt stöd, samordna ämnesöverskridande initiativ eller främja medvetenhet om digitala verktyg för termhantering.

Både på en organisatorisk nivå och för den enskilda studenten kan kurslitteraturen vara ett viktigt verktyg för att främja användningen av svenska och öka studenternas exponering mot svenskt fackspråk i utbildningen. Lärare och kursansvariga kan uppmuntras att nyansera kurslitteraturvalen och i vart fall undvika att slentrianmässigt välja engelska texter. Här handlar det inte om att utesluta engelska, utan om att göra språkvalet medvetet och funktionellt utifrån kursens syfte, studenternas behov och ämnets specifika krav. I sammanhanget är det noterbart att en betydande andel studenter väljer att inte läsa hela kurslitteraturen, utan bara delar av den (Malmström m.fl., 2025), särskilt när den är på engelska. Att många studenter upplever svårigheter med att läsa på engelska utgör en pedagogisk utmaning, eftersom en betydande del av kurslitteraturen i högre utbildning faktiskt är engelskspråkig (Malmström & Pecorari, 2022). Men detta är också en dubbel möjlighet. Forskning visar att svenska studenter generellt både läser mindre och förstår mindre när litteraturen är på engelska jämfört med när den är på svenska (Malmström m.fl., 2025). En medvetet utformad parallellspråkighet genom kurslitteraturen, där svenska och engelska texter

kompletterar varandra, är därför en rimlig strategi. Det skulle dels öka sannolikheten att studenterna faktiskt läser och förstår litteraturen, dels skapa naturliga möjligheter till parallellspråkig interaktion med ämnesområdets fackspråk.

Slutord

Den här rapporten ger studenterna en tydlig röst och visar att studenterna sätter högt värde på svenskt fackspråk. De beskriver det som både mål och medel: viktigt för att klara studierna, men också för att kunna ta plats i framtidens yrkesliv. Svenska ska, enligt studenterna, vara närvarande där lärande sker.

Parallellspråkighet i språkpolicyer till trots riskerar svenskans roll i praktiken att försvagas, även om studenterna efterfrågar den. Här har lärosätena ett ansvar att gå från ambition till handling: göra fackspråkliga mål synliga i kursplaner och examination, säkerställa att svenskt fackspråk integreras också i engelskspråkiga kurser, och ge lärare tid och verktyg för terminologiarbete och parallellspråkiga undervisningsstrategier. Kurslitteraturen måste dessutom erbjuda reella möten med svensk terminologi.

När parallellspråkighet blir mer än ett ideal, när den omsätts i medvetna och funktionella språkval, får studenterna det de själva efterfrågar: möjligheten att använda svenska i utbildningen och att utveckla ett fackspråk som också är användbart i deras framtida yrkesliv.

Litteratur

- Björkman, B. (2014). Language ideology or language practice? An analysis of language policy documents at Swedish universities. *Multilingua*, 33 (3–4), s. 335–363. <https://doi.org/10.1515/multi-2014-0016>
- Bolton, K., & Kuteeva, M. (2012). English as an academic language at a Swedish university: Parallel language use and the ‘threat’ of English. *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, 33(5), 429–447. <https://doi.org/10.1080/01434632.2012.670241>
- Bälter, O., Kann, V., Mutimukwe, C., & Malmström, H. (2024). English-medium instruction and impact on academic performance: a randomized control study. *Applied Linguistics Review*, 15(6), 2373–2396. <https://doi.org/10.1515/applirev-2022-0093>
- Cummins, J. (2017). BICS and CALP: Empirical and theoretical status of the distinction. I B. Street, B., & S. May (Red.), *Literacies and language education. Encyclopedia of language and education* (s. 59–71). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-319-02252-9_6
- Eriksson, L. (2023). “Gruelling to read”: Swedish university students’ perceptions of and attitudes towards academic reading in English. *Journal of English for Academic Purposes*, 64, 101265. <https://doi.org/10.1016/j.jeap.2023.101265>
- Eurobarometer. (2024). *Europeans and their languages*. Faktablad Sverige. <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2979>
- Fredriksson, M., & Lagunas Rosén, S. (2025). *Lågt, lägre, lägst. Eurostudent 8-undersökningen och lärarledd tid i svensk högre utbildning*. Sveriges förenade studentkårer (Rapport).
- Gregersen, F. (Red.) (2014). *Hvor parallelt: om parallellspråkighet på Nordens universitet*. Köpenhamn: Nordiska ministerrådet.
- Holmen, A. (2017). Parallel language strategy. I V. Deussen-Scholl, & S. May (Red.), *Second and foreign language education. Encyclopedia of language and education* (s. 301–311). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-319-02246-8_26
- Holmes, L., & Salö, L. (2025). Echoes of linguistic internationalism: voice, access and (ir)responsibility in the internationalising Swedish humanities. *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, 1–16. <https://doi.org/10.1080/01434632.2025.2562097>
- Holmes, L. (2022). *Of ethics and multilingualism in internationalising academia: Ethical events in Swedish university life*. Institutionen för svenska och flerspråkighet, Stockholms universitet. (Doktorsavhandling, Stockholms universitet). <https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:su:diva-210871>
- Institutet för språk och folkminnen (2010). *Språkrådets uttolkning av språklagen*. Institutet för språk och folkminnen. <https://www.isof.se/download/18.1e4309991774c3fe50bce367/1613462934784/Uttolkning-spraklagen-2010.pdf>
- Johansson, M. (2024). *I samtal med Kronofogden : Hur myndighetservice görs i språkliga möten mellan inringare och kundservicehandläggare*. Acta Universitatis Upsaliensis. (Doktorsavhandling, Uppsala universitet). <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1818675/FULLTEXT02.pdf>
- Karlsson, S., & Karlsson, T.S. (2020). Language policy as ‘frozen’ ideology: Exploring the administrative function in Swedish higher education. *Current Issues in Language Planning*, 21(1), 67–87. <https://doi.org/10.1080/14664208.2019.1593723>
- Karlsson, S. (2017). *Språkpolitik vid svenska universitet och högskolor*. Rapporter från Språkrådet 8. Institutet för språk och folkminnen. <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1111481/FULLTEXT01.pdf>
- Löwenadler, J. (2023). Trends in Swedish and English reading comprehension ability among Swedish adolescents: A Study of SweSAT data 2012–2018. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 67(4), 591–606. <https://doi.org/10.1080/00313831.2022.2042841>
- Malmström, H. & Pecorari, D. (2024). Undervisningsspråk och publiceringsspråk i Sverige. (*Chalmers Studies in Communication and Learning in Higher Education 2024:1*). <https://doi.org/10.17196/cls.csclhe/2024/01>

- Malmström, H., & Pecorari, D. (2022). *Språkval och internationalisering: Svenskans och engelskans roll inom forskning och högre utbildning*. Rapporter från Språkrådet 19. Institutet för språk och folkminnen. <https://sprakochfolkminnen.diva-portal.org/smash/get/diva2:1619750/FULLTEXT02.pdf>.
- Malmström, H., Eriksson, L., & Stöhr, C. (2025). Läsning i högre utbildning: En kvantitativ studie om studenters läsvanor på svenska och engelska (*Chalmers Studies in Communication and Learning in Higher Education 2025:2*). <https://doi.org/10.17196.cslhe/2025/02>
- Melander, B. & M. Thelander (2006). Så tar man livet av ett språk. *Språkvård* (2), s. 39–42.
- Nordiska ministerrådet. (2007). Deklaration om nordisk språkpolitik. Köpenhamn: Nordiska ministerrådet.
- Nordiska ministerrådet. (2024). Deklaration om nordisk språkpolitik. Köpenhamn: Nordiska ministerrådet.
- Norén, K. (2006a). Universiteten väljer språk. *Språkvård* (1), s. 26–29.
- Norén, K. (2006b). Engelskan är bättre, ibland. *Språkvård* (3), s. 35–39.
- Prop. 2004/05:162. 2004. Ny värld – ny högskola. Stockholm: Regeringen.
- Prop. 2005/06:2 (2005). Bästa språket – en samlad svensk språkpolitik. Stockholm: Regeringen.
- Salö, L. (2010). *Engelska eller svenska? En kartläggning av språksituationen inom högre utbildning och forskning*. Rapporter från Språkrådet 1. Institutet för språk och folkminnen. <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1517848/FULLTEXT01.pdf>
- Salö, L. (2016). *Languages and linguistic exchanges in Swedish academia : Practices, processes, and globalizing markets*. Institutionen för svenska och flerspråkighet, Stockholms universitet. (Doktorsavhandling, Stockholms universitet). <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:907250/FULLTEXT01.pdf>
- Salö, L., & Josephson, O. (2014). Landrapport Sverige: Parallelspråkighet vid svenska universitet och högskolor. I: F. Gregersen, *Hvor parallelt: om parallelspråkighet på Nordens universitet*, Köpenhamn: Nordisk Ministerråd, 2014, s. 261–319.
- SFS 2009:600 (2009). Språklag. Stockholm: Kulturdepartementet.
- Söderlundh, H. (2010). *Internationella universitet – lokala språkval om bruket av talad svenska i engelskspråkiga kursmiljöer*. Institutionen för nordiska språk, Uppsala universitet. (Doktorsavhandling, Uppsala universitet). <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:356540/FULLTEXT01.pdf>
- Regeringskansliet (2025). Användningen av kurslitteratur i högskolan ska kartläggas. Stockholm: Regeringen. <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2025/06/anvandningen-av-kurslitteratur-i-hogskolan-ska-kartlaggas/>
- SOU 2024:78. Ett språkkrav för språkutveckling. <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2024/12/sou-202478/>
- Tønnessen, E. (2023). 6 av 10 studenter mener det er viktig med pensum og undervisning på norsk. *Khrono*. <https://www.khrono.no/6-av-10-studenter-mener-det-er-viktig-med-pensum-og-undervisning-pa-norsk/832658>
- Warnby, M. (2024a). Exploring student agency in narratives of English literacy events across school subjects. *Education Sciences*, 14(5): 447. <https://doi.org/10.3390/educsci14050447>
- Warnby, M. (2024b). Behovet av en medveten högskolepedagogik för att stötta läsningen av kurslitteratur på engelska. NU2024, 17–19 juni, Umeå, Sverige. <https://gup.ub.gu.se/publications/show/338919>
- Warnby, M. (2022). Receptive academic vocabulary knowledge and extramural English involvement—is there a correlation? *ITL-International Journal of Applied Linguistics*, 173(1), 120-152. <https://doi.org/10.1075/itl.21021.war>

Språkpolicyer

Blekinge tekniska högskola (2025). Språkpolicy (Dnr BTH-1.1.3-0265-2024). Blekinge Tekniska högskola, Karlskrona.

Chalmers tekniska högskola (2013). Språkpolicy för Chalmers (Dnr 2013-0436). Chalmers tekniska högskola, Göteborg.

Handelshögskolan i Stockholm (2022). Policy regarding English as the main language of the Stockholm School of Economics. Handelshögskolan i Stockholm, Stockholm.

Försvarshögskolan (2024). Språkpolicy (Dnr Ö942/2022). Försvarshögskolan, Stockholm.

Gymnastik- och idrottshögskolan (2015). Språkpolicy vid Gymnastik- och idrottshögskolan (Ö2015/218). Gymnastik- och idrottshögskolan, Stockholm.

Göteborgs universitet (2024). Språkpolicy (Dnr GU 2024/310). Göteborgs universitet, Göteborg.

Högskolan i Skövde (2018). Språkpolicy vid Högskolan i Skövde. Högskolan i Skövde, Skövde.

Högskolan Väst (2020). Riktlinjer för språkhantering. Högskolan Väst, Trollhättan.

Karlstads universitet (2019). Språkpolicy (Dnr C2019/198). Karlstads universitet, Karlstad.

Karolinska Institutet (2024). Språkpolicy för Karolinska Institutet (Dnr 1-815/2022). Karolinska Institutet, Stockholm.

Konstfack (2016). Konstfacks språkpolicy. Konstfack, Stockholm.

Kungliga Konsthögskolan (2023). Språkpolicy för Kungliga Konsthögskolan (Dnr 1.1.3/2023:91). Kungliga Konsthögskolan, Stockholm.

Kungliga Tekniska högskolan (2010). Språkpolicy på KTH (Dnr V-2009-0365, doss10). Kungliga Tekniska högskolan, Stockholm.

Linköpings universitet (2017). Kommunikationspolicy för Linköpings universitet (Dnr LIU-2017-02348). Linköpings universitet, Linköping.

Linnéuniversitetet (2014). Språkpolicy (Dnr 2014/396-1.1). Linnéuniversitetet, Växjö och Kalmar.

Luleå tekniska universitet (2024). Språkpolicy för Luleå tekniska universitet (Dnr LTU-4390-2024). Luleå tekniska universitet, Luleå.

Lunds universitet (2019). Lunds universitets språkpolicy (Dnr LS 2011/260). Lunds universitet, Lund.

Malmö universitet (2022). Språkpolicy för Malmö universitet (Dnr LED 2022/50). Malmö universitet, Malmö.

Mittuniversitetet (2012). Språkpolicy. Mittuniversitetet, Sundsvall och Östersund.

Stockholms universitet (2021). Språkpolicy (Dnr SU FV-1.1.2-1811-20). Stockholms universitet, Stockholm.

Sveriges lantbruksuniversitet (2016). Språkpolicy för SLU (Dnr SLU.ua 2016.1.1.1-2432). Sveriges lantbruksuniversitet, Uppsala, Alnarp och Umeå.

Södertörns högskola (2011). Språkpolicy för Södertörns högskolas officiella dokument (Dnr 747/41/2011). Södertörns högskola, Flemingsberg.

Södertörns högskola (2020). Lärarutbildningens policy för språkutveckling (Dnr 3766-1.1.2-2020). Södertörns högskola, Flemingsberg.

Uppsala universitet (2016). Språkpolicy för Uppsala universitet – vägledning och råd för en ändamålsenlig språk-användning (Dnr UFV 2016/520). Uppsala universitet, Uppsala.

Umeå universitet (2019). Språkpolicy för Umeå universitet (Dnr FS 1.1-2467-18). Umeå universitet, Umeå.

Utöver dessa har Beckmans designhögskola, Högskolan i Halmstad och Jönköping University policyer för kommunikation, men eftersom dessa endast drar upp riktlinjer för kommunikation på webbsidor, i informationsmaterial och liknande ingår inte dessa i föreliggande studie. Stockholms konstnärliga högskola meddelar att arbetet med att ta fram en språkpolicy pågår, men att det vid tiden för arbetet med den här rapporten inte finns någon fastställd policy. Inte heller Borås högskola eller Högskolan Dalarna, Högskolan i Gävle, Högskolan Kristianstad, Kungliga Musikhögskolan, Mälardalens universitet eller Örebro universitet har språkpolicyer.

Bilaga 1. Utförlig beskrivning av metod och materialinsamling

Denna studie bygger på en kvantitativ undersökning med 1 000 studenter. Enkäten som utgör grunden i undersökningen administrerades i samarbete med undersökningsföretaget Verian (Kantar) och besvarades av studenter rekryterade från Verians webbpanel, som omfattar cirka 100 000 slumpmässigt utvalda personer i Sverige. Enkäten bestod av ett tiotal slutna frågor om språkval och svenskt fackspråk samt frågor om centrala bakgrundsvariabler såsom ålder, kön, ämnesområde och utbildningsnivå.

Av deltagarna i studien var närmare två tredjedelar kvinnor (61,9 procent) och drygt en tredjedel var män (38,1 procent; detta motsvarar rikssnittet av studenter). De flesta (93,7 procent) uppgav svenska som sitt förstaspråk. När det gäller utbildningsnivå studerade knappt hälften (45,5 procent) på grundnivå och drygt hälften (54,5 procent) på avancerad nivå.

Respondenterna var i åldrarna 18 till 65 år, med en medelålder på 33,1 år ($SD = 10,3$). För analysändamål delades deltagarna in i fyra åldersgrupper: 18–29 år (44,7 procent), 30–44 år (41,6 procent), 45–59 år (12,0 procent) och 60 år eller äldre (1,7 procent).

Deltagarna representerade en bredd av ämnesområden:

- Samhällsvetenskap, juridik, handel och administration (26,2 procent)
- Naturvetenskap, matematik och informations- och kommunikationsteknik (17,1 procent)
- Teknik och tillverkning (14,0 procent)
- Pedagogik och lärarutbildning (12,3 procent)
- Hälso- och sjukvård samt social omsorg (15,7 procent)
- Humaniora och konst (9,2 procent)
- Lant- och skogsbruk inklusive djursjukvård (2,1 procent)

En mindre andel (3,4 procent) uppgav att de inte visste vilket ämnesområde deras utbildning tillhörde.

Det fanns tydliga skillnader i könsfördelning-

en mellan ämnesområden. Kvinnor var i större utsträckning representerade inom hälso- och sjukvård och social omsorg (22,2 procent jämfört med 6,5 procent av männen) och inom pedagogik och lärarutbildning (15,2 procent jämfört med 8,7 procent). Män återfanns i högre grad inom naturvetenskap, matematik och informations- och kommunikationsteknik (23,4 procent av männen, jämfört med 14,4 procent av kvinnorna), liksom inom teknik och tillverkning (21,2 procent jämfört med 10,4 procent). Denna könsskillnad i angivna ämnesområden speglar olika utbildningsval, vilket i sin tur innebär att kvinnor och män ofta socialiseras in i olika språkliga praktiker. Detta kan, till viss del, vara en möjlig förklaringsfaktor till observerade skillnader i språkpreferens och attityder till svenskt fackspråk mellan kvinnor och män.

Enkäten utformades för att fånga studenters språkpreferenser i olika undervisningssituationer samt deras uppfattningar om betydelsen av svenskt fackspråk inom ramen för såväl studier som framtida yrkesliv. Undersökningen kan ses som ett komplement till och en vidareutveckling av tidigare forskning om språkval och fackspråk i svensk högre utbildning (Malmström & Pecorari, 2022; Salö, 2010; Salö & Josephsson, 2014). För den här rapporten besvarade studenterna följande enkätfrågor:

- A. Vilket språk (svenska, engelska eller ett annat språk) föredrar du i följande situationer? (Situationerna presenterades för respondenterna i en slumpmässigt varierande ordning.)
- 1) föreläsning (när läraren talar);
 - 2) ställa frågor på föreläsning;
 - 3) seminarier (samtal mellan deltagare);
 - 4) läsa kurslitteratur;
 - 5) grupparbeten (samtal mellan studenter);
 - 6) handledning (samtal med handledare);
 - 7) skriva tenta;
 - 8) skriva uppsats/motsvarande.
- B. Hur viktigt eller oviktigt är det att utbildningen omfattar svenskt fackspråk, alltså

svenska ord/begrepp som är centrala för ämnesområdet?

- C. Hur viktigt eller oviktigt är det för dig att lära dig svenskt fackspråk för att lyckas i dina studier?
- D. Hur viktigt eller oviktigt är det för dig att lära dig svenskt fackspråk som en förberedelse för ditt framtida yrkesval?
- E. Hur viktigt eller oviktigt är svenskt fackspråk i utbildningen enligt dina lärare? (Tänk på om/hur fackspråk/språkbruk betonas i samband med läraaktiviteter/inlämningsuppgifter/examination).

Frågorna om språkpreferenser i undervisningssituationer (A1–A8) hade fyra fasta svarsalternativ: *Svenska, Engelska, Ett annat språk*, samt *Tveksam, vet ej*. Samtliga alternativ redovisas i analyserna.

Frågorna om svenskt fackspråk (B–E) besvarades på en sexgradig skala: 1 = *Helt oviktigt*, 2 = *Inte särskilt viktigt*, 3 = *Neutral*, 4 = *Till viss del viktigt*, 5 = *Mycket viktigt*, och 6 = *Tveksam, vet ej*. I analyserna exkluderades *Tveksam, vet ej* och behandlades som bortfall.

Studien utgår ifrån en kvantitativ design med bred täckning och kontrollerade bakgrundsvariabler, vilket möjliggör analys av variationer i studenternas uppfattningar om akademiska språkval och svenskt fackspråk. Därigenom skapas ett empiriskt underlag för en mer evidensbaserad diskussion om språkpolitik och språkanvändning inom högre utbildning.

Den kvantitativa designen innebär dock att studien inte fångar studenternas erfarenheter och tolkningar i en kvalitativ bemärkelse. Visserligen baseras enkätsvaren på studenternas subjektiva uppfattningar, men dessa kan inte fullt förklara hur och varför vissa mönster uppstår. Framtida forskning kan därför med fördel komplettera denna kvantitativa kartläggning med kvalitativa studier.

Samtliga analyser har genomförts i SPSS och omfattar både beskrivande statistik och statistik för att jämföra grupper. För att ge en översiktlig bild av studenternas språkpreferenser och attityder till svenskt fackspråk har frekvenser och procentandelar beräknats för varje enkätfråga. Dessa analyser bygger på viktade data för att spegla urvalets sammansättning; utgångspunkten för viktningen är offentlig statistik om studenter från Universi-

tetskanslersämbetet. Skillnader mellan grupper har analyserats med hjälp av korstabeller, chi-två-tester och, där så varit möjligt, t-test. Alla inferentiella analyser bygger på oviktade data för att säkerställa tillförlitliga signifikansnivåer. Testvärden redovisas inte i rapporten; fokus ligger på att synliggöra tydliga och återkommande mönster. Bortfall har hanterats genom att endast deltagare med fullständiga svar på relevanta frågor inkluderats i respektive analys.

Ett sammanslaget mått konstruerades för att tydliggöra studenters språkpreferens i olika lärandemoment. Måttet bygger på respondenternas svar i åtta olika undervisningssituationer (A1–A8 ovan), där svenska och engelska var de två huvudsakliga svarsalternativen. Endast deltagare som valt något av dessa två alternativ i samtliga moment inkluderades i sammanslagna analysen. De få studenter som angav *Annat språk* eller *Vet ej* exkluderades för att möjliggöra tolkning och jämförbarhet. Utifrån dessa svar konstruerades en femdelad kategorivariabel – *det sammanslagna måttet* – baserat på hur ofta respondenterna valt svenska:

- Endast svenska (svenska valdes i samtliga situationer)
- Mest svenska (svenska valdes 5–7 situationer)
- Lika (svenska och engelska valdes i lika många situationer)
- Mest engelska (svenska valdes 1–3 situationer)
- Endast engelska (engelska valdes i samtliga situationer)

Detta sammanslagna mått används i jämförelser mellan grupper (utbildningsnivå, kön och förstaspråk) och ger en mer nyanserad bild än ett enkelt medelvärde.

Tre frågor i enkäten (fråga B, C och D) tog sikte på studenternas uppfattning om det svenska fackspråkets relevans ur olika perspektiv: som del av utbildningen, för att lyckas i studierna, och som förberedelse inför yrkeslivet. För att skapa ett mer samlat mått slogs dessa tre frågor samman till ett index för upplevd relevans av svenskt fackspråk. Indexet utgjorde ett medelvärde, där högre värden motsvarar högre upplevd betydelse. För att underlätta beskrivning delades indexet även in i tre kategorier: låg relevans, måttlig relevans, och hög relevans. Endast respondenter som besvarat samt-

liga tre frågor inkluderades i denna del av analysen, vilket utgör 73,6 procent av den totala mängden deltagare. Det är dock viktigt att notera att detta sammanslagna index inte visualiseras i diagrammet i Figur 2, som i stället visar svarsfördelningen för de tre enskilda frågorna var för sig. Indexet används däremot i de inferentiella analyserna av skillnader mellan grupper i resultaten.

Fråga E, som rör studenternas uppfattning om hur lärarna värderar svenskt fackspråk, analyserades separat men med samma tillvägagångssätt som övriga frågor.

Slutligen är det värt att notera att en mindre andel respondenter föll bort i vissa analyser på grund av ofullständiga svar. Detta gäller särskilt för den indexbaserade analysen som krävde kompletta svar på alla de tre frågor som omfattades av analysen.

Bilaga 2. Urvalsbeskrivning: Kön, ålder, språkbakgrund, utbildningsnivå och ämnesområde

URVALSBESKRIVNING

Kön

Svarsalternativ	Antal	Procent av giltiga svar
Kvinna	650	65,0 %
Man	350	35,0 %
Total (antal giltiga)	1000	100,0 %

Åldersgrupp

Svarsalternativ	Antal	Procent av giltiga svar
18–29	447	44,7 %
30–44	416	41,6 %
45–59	120	12,0 %
60+	17	1,7 %
Total (antal giltiga)	1000	100,0 %

Svenska som förstaspråk (huvudsakligen talat i hemmet under uppväxt)

Svarsalternativ	Antal	Procent av giltiga svar
Ja	933	93,8 %
Nej	62	6,2 %
Total (antal giltiga)	995	100,0 %
Saknas	5	
Total	1000	

Nuvarande utbildningsnivå

Svarsalternativ	Antal	Procent av giltiga svar
Grundnivå	415	42,7 %
Avancerad eller högre	556	57,3 %
Total (antal giltiga)	971	100,0 %
Saknas	5	
Total	1000	

Huvudsakligt ämnesområde i utbildningen

Svarsalternativ	Antal	Procent av giltiga svar
PED	150	15,6 %
HUM	99	10,3 %

URVALSBESKRIVNING		
SAM	250	26,0 %
NAT	156	16,2 %
TEK	120	12,5 %
LANT	17	1,8 %
SOC	169	17,6 %
Total (antal giltiga)	961	100,0 %
Saknas	39	
Total	1000	

Bilaga 3. Föredraget språk i undervisningssituationer: Kön, ålder, språkbakgrund, utbildningsnivå och ämnesområde

Vilket är ditt föredragna språk i olika undervisningssituationer?

FÖREDRAGET SPRÅK I UNDERVISNINGSSITUATIONER

Kön

Undervisningssituation	Kön	Svenska	Engelska	Annat språk	Vet ej	Total
Föreläsning (när läraren talar)	Kvinna	86,8 %	8,2 %	0,5 %	4,5 %	62,0 %
	Man	79,7 %	14,2 %	1,6 %	4,5 %	38,0 %
		84,1 %	10,5 %	0,9 %	4,5 %	100,0 %
Ställa frågor på föreläsning	Kvinna	92,9 %	3,9 %	0,3 %	2,9 %	62,0 %
	Man	82,6 %	9,7 %	3,4 %	4,2 %	38,0 %
		89,0 %	6,1 %	1,5 %	3,4 %	100,0 %
Seminarier (samtal mellan deltagare)	Kvinna	91,4 %	4,8 %	0,5 %	3,2 %	62,0 %
	Man	81,8 %	12,1 %	2,4 %	3,7 %	38,0 %
		87,8 %	7,6 %	1,2 %	3,4 %	100,0 %
Läsa kurslitteratur	Kvinna	76,9 %	17,9 %	0,3 %	4,8 %	61,9 %
	Man	58,8 %	31,2 %	1,8 %	8,1 %	38,1 %
		70,0 %	23,0 %	0,9 %	6,1 %	100,0 %
Grupparbeten (samtal mellan studenter)	Kvinna	92,3 %	3,9 %	0,5 %	3,4 %	62,0 %
	Man	84,5 %	8,9 %	2,1 %	4,5 %	38,0 %
		89,3 %	5,8 %	1,1 %	3,8 %	100,0 %
Handledning (samtal med handledare)	Kvinna	94,5 %	1,9 %	0,3 %	3,2 %	61,9 %
	Man	86,9 %	7,1 %	2,6 %	3,4 %	38,1 %
		91,6 %	3,9 %	1,2 %	3,3 %	100,0 %
Skriva tenta	Kvinna	89,7 %	6,5 %	0,5 %	3,4 %	61,9 %
	Man	79,5 %	15,2 %	1,8 %	3,4 %	38,1 %
		85,8 %	9,8 %	1,0 %	3,4 %	100,0 %
Skriva uppsats/motsvarande	Kvinna	84,0 %	12,3 %	0,5 %	3,2 %	61,9 %
	Man	70,3 %	21,0 %	2,1 %	6,6 %	38,1 %
		78,8 %	15,6 %	1,1 %	4,5 %	100,0 %

FÖREDRAGET SPRÅK I UNDERVISNINGSSITUATIONER

Åldersgrupp

Undervisningssituation	Åldersgrupp	Svenska	Engelska	Annat språk	Vet ej	Total
Föreläsning (när läraren talar)	18–29	82,5 %	12,5 %	1,1 %	3,9 %	61,7 %
	30–44	85,5 %	7,6 %	0,7 %	6,3 %	30,2 %
	45–59	91,5 %	4,2 %	1,4 %	2,8 %	7,1 %
	60+	80,0 %	20,0 %	0,0 %	0,0 %	1,0 %
		84,0 %	10,5 %	1,0 %	4,5 %	100,0 %
Ställa frågor på föreläsning	18–29	87,9 %	6,8 %	2,3 %	3,1 %	61,8 %
	30–44	90,1 %	5,0 %	0,7 %	4,3 %	30,2 %
	45–59	95,7 %	2,9 %	0,0 %	1,4 %	7,0 %
	60+	70,0 %	30,0 %	0,0 %	0,0 %	1,0 %
		88,9 %	6,2 %	1,6 %	3,3 %	100,0 %
Seminarier (samtal mellan deltagare)	18–29	86,7 %	8,4 %	1,3 %	3,6 %	61,7 %
	30–44	89,1 %	6,3 %	1,0 %	3,6 %	30,3 %
	45–59	92,9 %	4,3 %	1,4 %	1,4 %	7,0 %
	60+	80,0 %	20,0 %	0,0 %	0,0 %	1,0 %
		87,8 %	7,6 %	1,2 %	3,4 %	100,0 %
Läsa kurslitteratur	18–29	64,7 %	27,1 %	1,3 %	7,0 %	61,8 %
	30–44	76,6 %	17,5 %	0,7 %	5,3 %	30,3 %
	45–59	89,9 %	8,7 %	0,0 %	1,4 %	6,9 %
	60+	70,0 %	30,0 %	0,0 %	0,0 %	1,0 %
		70,1 %	22,9 %	1,0 %	6,0 %	100,0 %
Grupparbeten (samtal mellan studenter)	18–29	88,8 %	6,5 %	1,5 %	3,2 %	99,8 %
	30–44	89,7 %	5,0 %	0,3 %	5,0 %	48,9 %
	45–59	93,0 %	2,8 %	1,4 %	2,8 %	11,5 %
	60+	72,7 %	18,2 %	0,0 %	9,1 %	1,8 %
		91,3 %	4,5 %	1,5 %	2,8 %	100,0 %
Handledning (samtal med handledare)	18–29	92,4 %	3,0 %	1,0 %	3,6 %	30,2 %
	30–44	92,9 %	2,9 %	0,0 %	4,3 %	7,0 %
	45–59	88,9 %	0,0 %	0,0 %	11,1 %	0,9 %
	60+	91,7 %	3,9 %	1,2 %	3,2 %	99,8 %
		91,6 %	3,9 %	1,2 %	3,3 %	100,0 %
Skriva tenta	18–29	83,6 %	11,5 %	1,1 %	3,7 %	61,7 %
	30–44	88,7 %	7,9 %	0,7 %	2,6 %	30,2 %
	45–59	94,4 %	2,8 %	1,4 %	1,4 %	7,1 %
	60+	70,0 %	20,0 %	0,0 %	10,0 %	1,0 %
		85,8 %	9,9 %	1,0 %	3,3 %	100,0 %
Skriva uppsats/motsvarande	18–29	75,2 %	18,1 %	1,5 %	5,2 %	61,7 %
	30–44	82,8 %	12,5 %	0,3 %	4,3 %	30,2 %
	45–59	91,5 %	5,6 %	1,4 %	1,4 %	7,1 %
	60+	80,0 %	20,0 %	0,0 %	0,0 %	1,0 %
		78,7 %	15,6 %	1,1 %	4,6 %	100,0 %

FÖREDRAGET SPRÅK I UNDERVISNINGSSITUATIONER

Språkbakgrund

Undervisningssituation	Första-språk	Svenska	Engelska	Annat språk	Vet ej	Total
Föreläsning (när läraren talar)	Svenska	84,5 %	10,1 %	0,8 %	4,7 %	93,7 %
	Annat	79,4 %	15,9 %	3,2 %	1,6 %	6,3 %
		84,1 %	10,4 %	0,9 %	4,5 %	100,0 %
Ställa frågor på föreläsning	Svenska	89,5 %	5,7 %	1,2 %	3,6 %	93,7 %
	Annat	79,4 %	12,7 %	7,9 %	0,0 %	6,3 %
		88,9 %	6,1 %	1,6 %	3,4 %	100,0 %
Seminarier (samtal mellan deltagare)	Svenska	88,2 %	7,1 %	1,3 %	3,4 %	93,8 %
	Annat	80,6 %	16,1 %	0,0 %	3,2 %	6,2 %
		87,7 %	7,6 %	1,2 %	3,4 %	100,0 %
Läsa kurslitteratur	Svenska	70,7 %	22,2 %	0,8 %	6,3 %	93,7 %
	Annat	58,7 %	34,9 %	3,2 %	3,2 %	6,3 %
		69,9 %	23,0 %	0,9 %	6,1 %	100,0 %
Grupparbeten (samtal mellan studenter)	Svenska	89,7 %	5,6 %	0,8 %	4,0 %	93,7 %
	Annat	82,5 %	7,9 %	7,9 %	1,6 %	6,3 %
		89,3 %	5,7 %	1,2 %	3,8 %	100,0 %
Handledning (samtal med handledare)	Svenska	92,1 %	3,1 %	1,4 %	3,4 %	93,6 %
	Annat	82,8 %	15,6 %	0,0 %	1,6 %	6,4 %
		91,5 %	3,9 %	1,3 %	3,3 %	100,0 %
Skriva tenta	Svenska	86,0 %	9,8 %	0,9 %	3,4 %	93,7 %
	Annat	82,5 %	11,1 %	3,2 %	3,2 %	6,3 %
		85,7 %	9,8 %	1,0 %	3,4 %	100,0 %
Skriva uppsats/motsvarande	Svenska	79,2 %	15,1 %	1,0 %	4,7 %	93,7 %
	Annat	71,4 %	23,8 %	3,2 %	1,6 %	6,3 %
		78,7 %	15,7 %	1,1 %	4,5 %	100,0 %

FÖREDRAGET SPRÅK I UNDERVISNINGSSITUATIONER

Nuvarande utbildningsnivå

Undervisningssituation	Studienivå	Svenska	Engelska	Annat språk	Vet ej	Total
Föreläsning (när läraren talar)	Grund	92,1 %	4,5 %	1,4 %	2,0 %	45,5 %
	Avancerad+	77,0 %	15,6 %	0,8 %	6,6 %	54,5 %
		83,9 %	10,6 %	1,0 %	4,5 %	100,0 %
Ställa frågor på föreläsning	Grund	95,3 %	1,8 %	1,8 %	1,1 %	45,6 %
	Avancerad+	83,4 %	10,0 %	1,5 %	5,1 %	54,4 %
		88,8 %	6,3 %	1,6 %	3,3 %	100,0 %
Seminarier (samtal mellan deltagare)	Grund	93,7 %	3,4 %	1,8 %	1,1 %	45,5 %
	Avancerad+	82,3 %	11,5 %	0,8 %	5,5 %	54,5 %
		87,5 %	7,8 %	1,2 %	3,5 %	100,0 %
Läsa kurslitteratur	Grund	80,0 %	13,5 %	1,4 %	5,2 %	45,6 %
	Avancerad+	60,8 %	31,9 %	0,8 %	6,6 %	54,4 %
		69,5 %	23,5 %	1,0 %	6,0 %	100,0 %
Grupparbeten (samtal mellan studenter)	Grund	95,0 %	2,3 %	1,1 %	1,6 %	45,5 %
	Avancerad+	84,3 %	8,9 %	1,1 %	5,7 %	54,5 %
		89,2 %	5,9 %	1,1 %	3,8 %	100,0 %
Handledning (samtal med handledare)	Grund	95,0 %	1,6 %	1,8 %	1,6 %	45,5 %
	Avancerad+	88,5 %	5,8 %	0,9 %	4,7 %	54,5 %
		91,5 %	3,9 %	1,3 %	3,3 %	100,0 %
Skriva tenta	Grund	92,3 %	4,7 %	1,1 %	1,8 %	45,5 %
	Avancerad+	80,2 %	14,5 %	0,9 %	4,3 %	54,5 %
		85,7 %	10,1 %	1,0 %	3,2 %	100,0 %
Skriva uppsats/motsvarande	Grund	90,3 %	5,4 %	1,8 %	2,5 %	45,5 %
	Avancerad+	68,9 %	24,7 %	0,8 %	5,7 %	54,5 %
		78,6 %	15,9 %	1,2 %	4,2 %	100,0 %

FÖREDRAGET SPRÅK I UNDERVISNINGSSITUATIONER

Ämnesområde

Undervisningssituation	Ämnes- område	Svenska	Engelska	Annat språk	Vet ej	Total
Föreläsning (när läraren talar)	PED	95,1 %	2,4 %	0,0 %	2,4 %	12,8 %
	HUM	82,6 %	7,6 %	3,3 %	6,5 %	9,5 %
	SAM	82,8 %	12,6 %	0,0 %	4,6 %	27,2 %
	NAT	73,7 %	18,7 %	0,6 %	7,0 %	17,7 %
	TEK	80,0 %	16,4 %	0,0 %	3,6 %	14,5 %
	LANT	85,0 %	5,0 %	10,0 %	0,0 %	2,1 %
	SOC	92,3 %	2,6 %	1,3 %	3,8 %	16,2 %
		83,9 %	10,7 %	0,8 %	4,6 %	100,0 %
Ställa frågor på föreläsning	PED	95,1 %	2,5 %	0,0 %	2,5 %	12,7 %
	HUM	90,2 %	3,3 %	2,2 %	4,3 %	9,6 %
	SAM	86,3 %	6,5 %	2,7 %	4,6 %	27,2 %
	NAT	80,7 %	12,9 %	0,6 %	5,8 %	17,8 %
	TEK	87,9 %	10,7 %	0,0 %	1,4 %	14,5 %
	LANT	85,0 %	0,0 %	10,0 %	5,0 %	2,1 %
	SOC	98,1 %	0,0 %	1,3 %	0,6 %	16,2 %
		88,9 %	6,2 %	1,5 %	3,4 %	100,0 %
Seminarier (samtal mellan deltagare)	PED	95,9 %	3,3 %	0,0 %	0,8 %	12,7 %
	HUM	84,8 %	4,3 %	6,5 %	4,3 %	9,5 %
	SAM	85,9 %	9,9 %	0,0 %	4,2 %	27,2 %
	NAT	81,4 %	12,2 %	1,2 %	5,2 %	17,8 %
	TEK	84,2 %	11,5 %	0,7 %	3,6 %	14,4 %
	LANT	85,0 %	5,0 %	0,0 %	10,0 %	2,1 %
	SOC	95,5 %	1,3 %	2,5 %	0,6 %	16,3 %
		87,6 %	7,7 %	1,3 %	3,4 %	100,0 %
Läsa kurslitteratur	PED	90,2 %	8,1 %	0,0 %	1,6 %	12,7 %
	HUM	64,1 %	25,0 %	5,4 %	5,4 %	9,5 %
	SAM	69,5 %	24,8 %	0,4 %	5,3 %	27,2 %
	NAT	58,5 %	29,8 %	0,6 %	11,1 %	17,7 %
	TEK	57,6 %	32,4 %	0,0 %	10,1 %	14,4 %
	LANT	61,9 %	28,6 %	9,5 %	0,0 %	2,2 %
	SOC	79,6 %	17,2 %	0,0 %	3,2 %	16,3 %
		69,4 %	23,5 %	0,9 %	6,1 %	100,0 %

FÖREDRAGET SPRÅK I UNDERVISNINGSSITUATIONER

Ämnesområde forts.

Undervisningssituation	Ämnes- område	Svenska	Engelska	Annat språk	Vet ej	Total
Grupparbeten (samtal mellan studenter)	PED	95,1 %	3,3 %	0,0 %	1,6 %	12,7 %
	HUM	83,7 %	6,5 %	3,3 %	6,5 %	9,5 %
	SAM	90,1 %	4,2 %	0,8 %	5,0 %	27,1 %
	NAT	84,8 %	9,4 %	0,6 %	5,3 %	17,7 %
	TEK	87,1 %	9,3 %	0,0 %	3,6 %	14,5 %
	LANT	76,2 %	0,0 %	23,8 %	0,0 %	2,2 %
	SOC	97,5 %	2,5 %	0,0 %	0,0 %	16,3 %
		89,6 %	5,6 %	1,1 %	3,6 %	100,0 %
Handledning (samtal med handledare)	PED	96,7 %	2,5 %	0,0 %	0,8 %	12,7 %
	HUM	92,3 %	0,0 %	2,2 %	5,5 %	9,4 %
	SAM	91,6 %	3,4 %	0,8 %	4,2 %	27,1 %
	NAT	87,2 %	5,8 %	1,2 %	5,8 %	17,9 %
	TEK	89,3 %	8,6 %	0,7 %	1,4 %	14,5 %
	LANT	75,0 %	10,0 %	10,0 %	5,0 %	2,1 %
	SOC	96,8 %	0,6 %	1,3 %	1,3 %	16,3 %
		91,7 %	3,8 %	1,1 %	3,3 %	100,0 %
Skriva tenta	PED	95,1 %	2,5 %	0,0 %	2,5 %	12,7 %
	HUM	80,4 %	12,0 %	5,4 %	2,2 %	9,5 %
	SAM	86,3 %	9,2 %	0,0 %	4,6 %	27,2 %
	NAT	77,3 %	16,9 %	0,6 %	5,2 %	17,8 %
	TEK	80,6 %	17,3 %	0,0 %	2,2 %	14,4 %
	LANT	71,4 %	19,0 %	9,5 %	0,0 %	2,2 %
	SOC	96,2 %	1,9 %	0,0 %	1,9 %	16,2 %
		85,7 %	10,2 %	0,8 %	3,3 %	100,0 %
Skriva uppsats/motsvarande	PED	92,7 %	6,5 %	0,0 %	0,8 %	12,7 %
	HUM	77,2 %	13,0 %	5,4 %	4,3 %	9,5 %
	SAM	83,2 %	12,2 %	0,8 %	3,8 %	27,1 %
	NAT	63,2 %	27,5 %	0,6 %	8,8 %	17,7 %
	TEK	66,0 %	27,0 %	0,0 %	7,1 %	14,6 %
	LANT	81,0 %	19,0 %	0,0 %	0,0 %	2,2 %
	SOC	86,5 %	9,6 %	1,3 %	2,6 %	16,1 %
		78,3 %	16,1 %	1,0 %	4,6 %	100,0 %

Not: PED = Pedagogik och lärarutbildning; HUM = Humaniora och konst; SAM = Samhällsvetenskap, juridik, handel, administration; NAT = Naturvetenskap, matematik och informations- och kommunikation; TEK = Teknik och tillverkning; LANT = Lant- och skogsbruk samt djursjukvård, SOC = Hälso- och sjukvård samt social omsorg

Bilaga 4. Fackspråkets relevans för utbildning, studier, yrke och bland lärare: Kön, ålder, språkbakgrund, utbildningsnivå och ämnesområde

FACKSPRÅKETS RELEVANS FÖR UTBILDNING, STUDIER, YRKE OCH BLAND LÄRARE

Kön

Fråga	Kön	Helt oviktigt	Inte särskilt viktigt	Neutralt	Till viss del viktigt	Mycket viktigt	Total
Hur viktigt eller oviktigt är det att utbildningen omfattar svenskt fackspråk, alltså svenska ord/begrepp är centrala för ämnesområdet?	Kvinna	1,5 %	5,5 %	9,7 %	32,7 %	50,7 %	61,5 %
	Man	4,5 %	9,6 %	19,7 %	28,5 %	37,6 %	38,5 %
		2,7 %	7,1 %	13,5 %	31,1 %	45,6 %	100,0 %
Hur viktigt eller oviktigt är det för dig att lära dig svenskt fackspråk för att lyckas i dina studier?	Kvinna	1,5 %	7,3 %	9,7 %	36,6 %	44,9 %	61,6 %
	Man	5,1 %	11,5 %	18,2 %	37,4 %	27,8 %	38,4 %
		2,9 %	8,9 %	12,9 %	36,9 %	38,3 %	100,0 %
Hur viktigt eller oviktigt är det för dig att lära dig svenskt fackspråk som en förberedelse för ditt framtida yrkesval?	Kvinna	1,7 %	6,0 %	10,3 %	35,3 %	46,7 %	61,3 %
	Man	4,3 %	9,8 %	16,6 %	34,8 %	34,5 %	38,7 %
		2,7 %	7,5 %	12,7 %	35,1 %	42,0 %	100,0 %
Hur viktigt eller oviktigt är svenskt fackspråk i utbildningen enligt dina lärare?	Kvinna	2,5 %	6,1 %	13,4 %	37,7 %	40,4 %	63,3 %
	Man	2,2 %	19,5 %	19,1 %	33,6 %	25,6 %	36,7 %
		2,4 %	11,0 %	15,5 %	36,2 %	35,0 %	100,0 %

FACKSPRÅKETS RELEVANS FÖR UTBILDNING, STUDIER, YRKE OCH BLAND LÄRARE

Åldersgrupp

Fråga	Kön	Helt oviktigt	Inte särskilt viktigt	Neutralt	Till viss del viktigt	Mycket viktigt	Total
Hur viktigt eller oviktigt är det att utbildningen omfattar svenskt fackspråk, alltså svenska ord/begrepp som är centrala för ämnesområdet?	18–29	3,7 %	7,2 %	15,1 %	32,1 %	41,8 %	61,2 %
	30–44	0,7 %	7,7 %	12,1 %	31,2 %	48,3 %	30,6 %
	45–59	1,4 %	1,4 %	7,1 %	24,3 %	65,7 %	7,2 %
	60+	0,0 %	20,0 %	10,0 %	20,0 %	50,0 %	1,0 %
		2,6 %	7,1 %	13,6 %	31,1 %	45,6 %	100,0 %
Hur viktigt eller oviktigt är det för dig att lära dig svenskt fackspråk för att lyckas i dina studier?	18–29	3,5 %	9,8 %	14,0 %	41,6 %	31,1 %	61,0 %
	30–44	1,7 %	8,4 %	12,1 %	30,2 %	47,7 %	30,7 %
	45–59	1,4 %	2,9 %	8,6 %	30,0 %	57,1 %	7,2 %
	60+	0,0 %	10,0 %	10,0 %	20,0 %	60,0 %	1,0 %
		2,8 %	8,9 %	13,0 %	37,0 %	38,4 %	100,0 %
Hur viktigt eller oviktigt är det för dig att lära dig svenskt fackspråk som en förberedelse för ditt framtida yrkesval?	18–29	3,3 %	8,7 %	13,9 %	37,2 %	36,9 %	61,2 %
	30–44	2,4 %	5,5 %	11,6 %	32,2 %	48,3 %	30,6 %
	45–59	1,4 %	4,3 %	8,7 %	29,0 %	56,5 %	7,2 %
	60+	0,0 %	11,1 %	11,1 %	22,2 %	55,6 %	0,9 %
		2,8 %	7,5 %	12,8 %	34,9 %	42,0 %	100,0 %
Hur viktigt eller oviktigt är svenskt fackspråk i utbildningen enligt dina lärare?	18–29	2,1 %	13,5 %	16,0 %	38,6 %	29,7 %	62,8 %
	30–44	2,3 %	8,6 %	14,4 %	32,9 %	41,9 %	29,4 %
	45–59	3,8 %	1,9 %	13,2 %	30,2 %	50,9 %	7,0 %
	60+	0,0 %	0,0 %	33,3 %	16,7 %	50,0 %	0,8 %
		2,3 %	11,1 %	15,5 %	36,2 %	35,0 %	100,0 %

FACKSPRÅKETS RELEVANS FÖR UTBILDNING, STUDIER, YRKE OCH BLAND LÄRARE

Språkbakgrund

Fråga	Första-språk	Helt oviktigt	Inte särskilt viktigt	Neutralt	Till viss del viktigt	Mycket viktigt	Total
Hur viktigt eller oviktigt är det att utbildningen omfattar svenskt fackspråk, alltså svenska ord/begrepp som är centrala för ämnesområdet?	Svenska	2,1 %	7,0 %	12,4 %	32,0 %	46,4 %	93,4 %
	Annat	12,5 %	7,8 %	28,1 %	17,2 %	34,4 %	6,6 %
		2,8 %	7,1 %	13,5 %	31,0 %	45,6 %	100,0 %
Hur viktigt eller oviktigt är det för dig att lära dig svenskt fackspråk för att lyckas i dina studier?	Svenska	2,5 %	8,8 %	11,8 %	37,8 %	39,1 %	93,7 %
	Annat	8,2 %	11,5 %	27,9 %	24,6 %	27,9 %	6,3 %
		2,9 %	9,0 %	12,8 %	37,0 %	38,4 %	100,0 %
Hur viktigt eller oviktigt är det för dig att lära dig svenskt fackspråk som en förberedelse för ditt framtida yrkesval?	Svenska	2,6 %	7,2 %	11,5 %	35,9 %	42,9 %	93,7 %
	Annat	5,0 %	10,0 %	28,3 %	25,0 %	31,7 %	6,3 %
		2,7 %	7,4 %	12,5 %	35,2 %	42,1 %	100,0 %
Hur viktigt eller oviktigt är svenskt fackspråk i utbildningen enligt dina lärare?	Svenska	2,4 %	10,0 %	14,1 %	37,7 %	35,8 %	93,1 %
	Annat	1,9 %	26,9 %	30,8 %	17,3 %	23,1 %	6,9 %
		2,4 %	11,2 %	15,3 %	36,3 %	34,9 %	100,0 %

FACKSPRÅKETS RELEVANS FÖR UTBILDNING, STUDIER, YRKE OCH BLAND LÄRARE

Nuvarande utbildningsnivå

Undervisningssituation	Studienivå	Helt oviktigt	Inte särskilt viktigt	Neutralt	Till viss del viktigt	Mycket viktigt	Total
Hur viktigt eller oviktigt är det att utbildningen omfattar svenskt fackspråk, alltså svenska ord/begrepp som är centrala för ämnesområdet?	Grund	0,7 %	3,7 %	13,3 %	32,1 %	50,2 %	45,2 %
	Avancerad+	4,4 %	10,0 %	13,8 %	29,9 %	41,8 %	54,8 %
		2,7 %	7,2 %	13,6 %	30,9 %	45,6 %	100,0 %
Hur viktigt eller oviktigt är det för dig att lära dig svenskt fackspråk för att lyckas i dina studier?	Grund	1,6 %	5,8 %	9,7 %	41,0 %	41,9 %	45,5 %
	Avancerad+	3,9 %	11,8 %	15,6 %	33,0 %	35,7 %	54,5 %
		2,8 %	9,1 %	12,9 %	36,6 %	38,5 %	100,0 %
Hur viktigt eller oviktigt är det för dig att lära dig svenskt fackspråk som en förberedelse för ditt framtida yrkesval?	Grund	0,7 %	6,0 %	13,4 %	36,0 %	43,9 %	45,0 %
	Avancerad+	4,3 %	8,4 %	12,3 %	34,9 %	40,2 %	55,0 %
		2,7 %	7,3 %	12,8 %	35,4 %	41,8 %	100,0 %
Hur viktigt eller oviktigt är svenskt fackspråk i utbildningen enligt dina lärare?	Grund	0,9 %	5,2 %	13,4 %	44,7 %	35,9 %	44,4 %
	Avancerad+	3,4 %	16,0 %	17,5 %	29,9 %	33,3 %	55,6 %
		2,3 %	11,2 %	15,7 %	36,4 %	34,4 %	100,0 %
Hur viktigt eller oviktigt är det att utbildningen omfattar svenskt fackspråk, alltså svenska ord/begrepp som är centrala för ämnesområdet?	Grund	0,7 %	3,7 %	13,3 %	32,1 %	50,2 %	45,2 %
	Avancerad+	4,4 %	10,0 %	13,8 %	29,9 %	41,8 %	54,8 %
		2,7 %	7,2 %	13,6 %	30,9 %	45,6 %	100,0 %
Hur viktigt eller oviktigt är det för dig att lära dig svenskt fackspråk för att lyckas i dina studier?	Grund	1,6 %	5,8 %	9,7 %	41,0 %	41,9 %	45,5 %
	Avancerad+	3,9 %	11,8 %	15,6 %	33,0 %	35,7 %	54,5 %
		2,8 %	9,1 %	12,9 %	36,6 %	38,5 %	100,0 %
Hur viktigt eller oviktigt är det för dig att lära dig svenskt fackspråk som en förberedelse för ditt framtida yrkesval?	Grund	0,7 %	6,0 %	13,4 %	36,0 %	43,9 %	45,0 %
	Avancerad+	4,3 %	8,4 %	12,3 %	34,9 %	40,2 %	55,0 %
		2,7 %	7,3 %	12,8 %	35,4 %	41,8 %	100,0 %
Hur viktigt eller oviktigt är svenskt fackspråk i utbildningen enligt dina lärare?	Grund	0,9 %	5,2 %	13,4 %	44,7 %	35,9 %	44,4 %
	Avancerad+	3,4 %	16,0 %	17,5 %	29,9 %	33,3 %	55,6 %
		2,3 %	11,2 %	15,7 %	36,4 %	34,4 %	100,0 %

FACKSPRÅKETS RELEVANS FÖR UTBILDNING, STUDIER, YRKE OCH BLAND LÄRARE

Ämnesområde

Undervisningssituation	Ämnes- område	Helt oviktigt	Inte särskilt viktigt	Neutralt	Till viss del viktigt	Mycket viktigt	Total
Hur viktigt eller oviktigt är det att utbildningen omfattar svenskt fackspråk, alltså svenska ord/begrepp som är centrala för ämnesområdet?	PED	0,0 %	4,9 %	6,6 %	27,0 %	61,5 %	12,9 %
	HUM	0,0 %	8,2 %	14,1 %	32,9 %	44,7 %	9,0 %
	SAM	2,7 %	6,9 %	14,2 %	29,6 %	46,5 %	27,5 %
	NAT	6,5 %	10,7 %	17,9 %	30,4 %	34,5 %	17,8 %
	TEK	3,7 %	9,6 %	20,0 %	37,8 %	28,9 %	14,3 %
	LANT	0,0 %	0,0 %	23,8 %	28,6 %	47,6 %	2,2 %
	SOC	0,6 %	4,5 %	5,8 %	28,6 %	60,4 %	16,3 %
		2,5 %	7,3 %	13,5 %	30,7 %	45,9 %	100,0 %
Hur viktigt eller oviktigt är det för dig att lära dig svenskt fackspråk för att lyckas i dina studier?	PED	0,0 %	2,5 %	12,4 %	31,4 %	53,7 %	12,9 %
	HUM	1,2 %	8,1 %	10,5 %	34,9 %	45,3 %	9,1 %
	SAM	3,1 %	7,4 %	13,2 %	36,2 %	40,1 %	27,3 %
	NAT	5,5 %	16,6 %	11,7 %	42,9 %	23,3 %	17,3 %
	TEK	5,1 %	12,5 %	23,5 %	36,8 %	22,1 %	14,5 %
	LANT	0,0 %	9,5 %	19,0 %	38,1 %	33,3 %	2,2 %
	SOC	1,3 %	4,5 %	6,4 %	38,5 %	49,4 %	16,6 %
		2,9 %	8,7 %	13,1 %	37,1 %	38,2 %	100,0 %
Hur viktigt eller oviktigt är det för dig att lära dig svenskt fackspråk som en förberedelse för ditt framtida yrkesval?	PED	0,0 %	5,8 %	11,6 %	33,1 %	49,6 %	13,2 %
	HUM	1,2 %	9,5 %	8,3 %	44,0 %	36,9 %	9,1 %
	SAM	2,4 %	4,4 %	13,9 %	38,2 %	41,0 %	27,3 %
	NAT	5,1 %	9,6 %	16,6 %	38,2 %	30,6 %	17,1 %
	TEK	6,1 %	16,7 %	15,2 %	34,8 %	27,3 %	14,4 %
	LANT	0,0 %	5,0 %	10,0 %	15,0 %	70,0 %	2,2 %
	SOC	1,3 %	1,9 %	8,4 %	27,3 %	61,0 %	16,8 %
		2,7 %	7,3 %	12,7 %	35,3 %	42,0 %	100,0 %
Hur viktigt eller oviktigt är svenskt fackspråk i utbildningen enligt dina lärare?	PED	0,0 %	7,0 %	14,0 %	30,0 %	49,0 %	13,7 %
	HUM	3,0 %	9,0 %	17,9 %	47,8 %	22,4 %	9,2 %
	SAM	2,5 %	8,6 %	14,6 %	36,9 %	37,4 %	27,1 %
	NAT	5,1 %	17,8 %	20,3 %	39,0 %	17,8 %	16,1 %
	TEK	3,9 %	23,3 %	22,3 %	33,0 %	17,5 %	14,1 %
	LANT	0,0 %	10,5 %	10,5 %	21,1 %	57,9 %	2,6 %
	SOC	0,8 %	3,2 %	7,9 %	36,5 %	51,6 %	17,2 %
		2,5 %	11,1 %	15,6 %	36,3 %	34,6 %	100,0 %

Not: PED = Pedagogik och lärarutbildning; HUM = Humaniora och konst; SAM = Samhällsvetenskap, juridik, handel, administration; NAT = Naturvetenskap, matematik och informations- och kommunikation; TEK = Teknik och tillverkning; LANT = Lant- och skogsbruk samt djursjukvård, SOC = Hälso- och sjukvård samt social omsorg.

Parallella fackspråk ***Studentperspektiv på*** ***språk i högre utbildning***

Den här rapporten lyfter fram ett viktigt perspektiv i debatten om undervisnings-språk inom högre utbildning: studenternas.

Rapporten bygger på enkätsvar från 1 000 slumpmässigt valda studenter och synliggör ett lika tydligt som viktigt glapp mellan vad studenter vill ha och vad de får. Rapporten visar att:

- Studenter föredrar svenska i nästan alla undervisningssituationer – föreläsningar, handledning, seminarier, kurslitteratur och examination.
- Studenter värnar och värderar det svenska fackspråket högt, men upplever inte att lärarna gör det i samma utsträckning.

Slutsatserna i den här rapporten visar att det finns en stor efterfrågan på svenskt fackspråk i högre utbildning – i alla fall från studenterna – och kan fungera som en uppmaning till svenska universitet och högskolor att skapa förutsättningar så att både svenska och engelska fackspråk används och utvecklas parallellt.

Rapporten är skriven av Hans Malmström, Chalmers tekniska högskola, och Susanna Karlsson och Marcus Warnby, Göteborgs universitet, och ges ut i samarbete med Språkrådet, Institutet för språk och folkminnen.

